

We behandelen

samen

word je beter

INHOUDSOPGAVE	Pagina
5.1 Jaarrekening 2018 [1]	
5.1.1 Geconsolideerde balans per 31 december 2018	3
5.1.2 Geconsolideerde resultatenrekening over 2018	4
5.1.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht over 2018	5
5.1.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	6
5.1.5 Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2018	14
5.1.6 Mutatieoverzicht immateriële vaste activa	23
5.1.7 Mutatieoverzicht materiële vaste activa	24
5.1.8 Mutatieoverzicht financiële vaste activa	25
5.1.9 Overzicht langlopende schulden ultimo 2018 (enkelvoudig)	26
5.1.10 Toelichting op de geconsolideerde resultatenrekening over 2018	27
5.1.11 Enkelvoudige balans per 31 december 2018	32
5.1.12 Enkelvoudige resultatenrekening over 2018	33
5.1.13 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling enkelvoudige jaarrekening	34
5.1.14 Toelichting op de enkelvoudige balans per 31 december 2018	35
5.1.15 Enkelvoudig mutatieoverzicht immateriële vaste activa	43
5.1.16 Enkelvoudig mutatieoverzicht materiële vaste activa	44
5.1.17 Enkelvoudig mutatieoverzicht financiële vaste activa	45
5.1.18 Specificatie ultimo boekjaar onderhanden projecten	46
5.1.19 Overzicht langlopende schulden ultimo 2018 (enkelvoudig)	47
5.1.20 Toelichting op de enkelvoudige resultatenrekening over 2018	48
5.2 Overige gegevens	
5.2.1 Statutaire regeling resultaatbestemming	52
5.2.2 Nevenvestigingen	52
5.2.3 Controleverklaring	53

[1] Het hoofdstuk Jaarrekening 2018 is opgesteld conform de Regeling verslaggeving WTZi, de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving RJ 655 en titel 9 BW2. In het jaardocument 2018 wordt bij hoofdstuk 6 verwezen naar www.jaarverslagenzorg.nl en www.bravisziekenhuis.nl

5.1 GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

5.1.1 GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2018 (na resultaatbestemming)

	Ref.	31-dec-18	31-dec-17
		€	€
ACTIVA			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	1	9.474.835	11.262.507
Materiële vaste activa	2	182.177.573	165.315.168
Financiële vaste activa	3	2.697.606	1.695.737
Totaal vaste activa		194.350.014	178.273.412
Vlottende activa			
Voorraden	4	6.064.220	5.375.847
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	2.728.121	5.086.570
Debiteuren en overige vorderingen	6	62.524.103	52.428.556
Liquide middelen	7	3.754.319	23.137.438
Totaal vlottende activa		75.070.763	86.028.411
Totaal activa		269.420.777	264.301.823
	Ref.	31-dec-18	31-dec-17
PASSIVA		€	€
Groepsvermogen	8		
Kapitaal		90	135
Algemene en overige reserves		62.259.316	50.347.405
Aandeel derden		214.956	78.122
Totaal groepsvermogen		62.474.362	50.425.662
Vorzieningen	9	7.477.796	13.023.547
Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	10	115.402.135	127.148.553
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)			
Overige kortlopende schulden	11	84.066.484	73.704.061
Totaal passiva		269.420.777	264.301.823

5.1.2 GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING OVER 2018

	<u>Ref.</u>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
		€	€
BEDRIJFSOPBRENGSTEN			
Opbrengsten zorgprestaties	15	301.135.517	289.952.928
Subsidies	16	6.721.941	4.546.014
Overige bedrijfsopbrengsten	17	11.302.680	10.115.877
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>319.160.138</u>	<u>304.614.819</u>
BEDRIJFSLASTEN			
Personeelskosten	18	139.305.524	133.930.580
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	19	23.437.215	23.030.803
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	20	560.000	0
Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten	21	49.098.874	46.818.955
Overige bedrijfskosten	22	98.793.723	93.094.022
Som der bedrijfslasten		<u>311.195.336</u>	<u>296.874.360</u>
BEDRIJFSRESULTAAT		7.964.802	7.740.459
Financiële baten en lasten	23	-2.667.541	-3.300.925
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING VOOR BELASTINGEN		<u>5.297.261</u>	<u>4.439.534</u>
Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	24	-80.594	-32.827
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING NA BELASTINGEN		<u>5.216.667</u>	<u>4.406.707</u>
Aandeel derden	25	-136.834	-135.501
RESULTAAT BOEKJAAR		<u><u>5.079.833</u></u>	<u><u>4.271.206</u></u>
RESULTAATBESTEMMING			
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>		<u>2018</u>	<u>2017</u>
		€	€
Toevoeging/(onttrekking): Algemene / Overige reserves:	8	<u>5.079.833</u>	<u>4.271.206</u>

5.1.3 GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

	Ref.	2018		2017	
		€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Bedrijfsresultaat			7.964.802		7.740.459
Aanpassingen voor:					
- afschrijvingen en overige waardeverminderingen	19	23.997.215		23.030.803	
- mutaties voorzieningen	7	<u>1.286.282</u>		<u>-76.131</u>	
			25.283.497		22.954.672
Veranderingen in vlottende middelen:					
- voorraden	4	-688.375		753.659	
- mutatie onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	2.358.449		-1.190.272	
- vorderingen	6	-10.496.080		-2.992.594	
- kortlopende schulden (excl. schulden aan banken)	11	<u>10.602.270</u>		<u>-9.473.366</u>	
			1.776.264		-12.902.573
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			<u>35.024.563</u>		<u>17.792.558</u>
Ontvangen interest	23	10.023		3.649	
Betaalde interest	23	-3.221.543		-3.552.412	
Ontvangen dividenden	2	300.000		450.000	
Belastingen uit gewone bedrijfsuitoefening	24	<u>-80.594</u>		<u>-32.827</u>	
			-2.992.114		-3.131.590
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten			<u>32.032.449</u>		<u>14.660.968</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investerings materiële vaste activa	2	-37.363.326		-22.919.969	
Investerings immateriële vaste activa	1	-875.675		0	
Investerings in overige financiële vaste activa		0		-612.000	
Verwervingen deelnemingen en/of samenwerkingsverbanden	23	<u>-1.092.000</u>		<u>0</u>	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten			-39.331.001		-23.531.969
Kasstroom uit financieringsactiviteiten					
Nieuw opgenomen leningen	10	0		0	
Aflossing langlopende schulden	10	<u>-12.084.567</u>		<u>-11.162.136</u>	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten			-12.084.567		-11.162.136
Mutatie geldmiddelen			<u><u>-19.383.119</u></u>		<u><u>-20.033.137</u></u>
			€		€
Stand geldmiddelen per 1 januari			23.137.438		43.170.575
Stand geldmiddelen per 31 december			<u>3.754.319</u>		<u>23.137.438</u>
Mutatie geldmiddelen			<u><u>-19.383.119</u></u>		<u><u>-20.033.137</u></u>

Toelichting:

Er is gebruik gemaakt van de indirecte methode. Onder de investeringen in materiële vaste activa zijn alleen de investeringen opgenomen waarvoor in 2018 geldmiddelen zijn opgeofferd. Aanvullend is onder de betaalde interest alleen de betaalde interest opgenomen waarvoor in 2018 geldmiddelen zijn opgeofferd.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.1 Algemeen

Algemene gegevens en groepsverhoudingen

Stichting Bravis ziekenhuis is statutair gevestigd te Roosendaal, op het adres Boerhaaveplein 25 te Roosendaal. Het Bravis ziekenhuis heeft een locatie in Roosendaal en een locatie in Bergen op Zoom. Daarnaast zijn er buitenpoli's te Steenberghe, Oudenbosch en Etten-Leur. Bravis is een algemeen, regionaal ziekenhuis met een compleet en modern pakket aan medische specialistische zorgproducten op het vlak van diagnose, behandeling, verpleging en verzorging. Stichting Bravis ziekenhuis staat aan het hoofd van de Bravis-groep (hierna te noemen de Groep). Stichting Bravis ziekenhuis is geregistreerd onder KvK-nummer: 62350080.

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2018, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2018.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi (RvW). De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en het resultaat zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar, met uitzondering van het volgende:

Stelselwijziging

Met ingang van 1 januari 2018 wordt de componentenbenadering gevolgd voor verwerking van kosten van groot onderhoud in plaats van verwerking van kosten van groot onderhoud via een voorziening groot onderhoud. Deze grondslag is gewijzigd omdat deze benadering de voorkeur geniet van de RJ en deze meer passend is in de (gewenste) nieuwbouwplanning waarin Stichting Bravis ziekenhuis zich begeeft. De waarderingsgrondslag voor kosten van groot onderhoud wordt nader uiteengezet onder de grondslagen voor materiële vaste activa. De wijziging van de grondslag voor de verwerking van de kosten van groot onderhoud is verwerkt als een stelselwijziging. De vergelijkende cijfers voor het boekjaar eindigend op 31 december 2017 zijn niet op dit nieuwe stelsel aangepast aangezien het cumulatieve effect niet bepaald kan worden. Conform RJ 140.209 is het toelaatbaar om deze stelselwijziging aan het begin van het boekjaar te verwerken. Als gevolg van deze stelselwijziging is de boekwaarde van de voorziening groot onderhoud per 1 januari 2018 in het nieuwe stelsel € 6.832.033 lager en het eigen vermogen € 6.832.033 hoger dan het geval zou zijn onder het voorgaande stelsel. De boekwaarde van de materiële vaste activa voorraden zijn ultimo 2018 in het nieuwe stelsel € 1.573.570 hoger dan het geval zou zijn onder het voorgaande stelsel, het effect per 1 januari 2018 is nihil (door de verwerking aan het begin boekjaar). De afschrijvingslasten over 2018 zijn door de stelselwijziging € 163.378 hoger en de overige bedrijfskosten € 605.223 lager dan het geval zou zijn onder het voorgaande stelsel. Het effect op het resultaat over 2018 is hierdoor € 441.845 positief.

Schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Vergelijkende cijfers

De vergelijkende cijfers zijn aangepast in verband met de presentatie van software. Vanaf 2018 wordt software gepresenteerd als immateriële vaste activa, waar deze voorheen gepresenteerd werden onder de materiële vaste activa. Voor nadere toelichting zie toelichting immateriële vaste activa. Deze reclassificatie heeft geen effect op het vermogen of resultaat.

Consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening van Stichting Bravis ziekenhuis zijn de financiële gegevens verwerkt van de tot de groep behorende maatschappijen en andere rechtspersonen waarop overwegende zeggenschap kan worden uitgeoefend of waarover de centrale leiding wordt gevoerd.

Deze jaarrekening bevat de financiële informatie van zowel de zorginstelling als de geconsolideerde maatschappijen van de zorginstelling.

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld met toepassing van de grondslagen voor de waardering en de resultaatbepaling van Stichting Bravis ziekenhuis.

Gegevens van geconsolideerde maatschappijen die andere grondslagen hanteren, zijn omgerekend naar de grondslagen van de rechtspersoon. Alleen wegens gegronde en in de toelichting vermelde redenen zijn in de geconsolideerde jaarrekening afwijkende grondslagen gehanteerd.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

De in de consolidatie begrepen stichtingen en vennootschappen zijn:

- Stichting Bravis ziekenhuis te Roosendaal en Bergen op Zoom;
- Bravis Zorg B.V. te Bergen op Zoom (100%);
 - Bariatrisch Centrum Zuid West Nederland B.V. te Bergen op Zoom (100%);
 - Dermatologisch Centrum Zuid West Nederland B.V. te Bergen op Zoom (51,44%);
- Stichting Beheer Boerhaaveplein te Bergen op Zoom (100%);
- Pathos, pathologie laboratorium Zuid West Nederland B.V. (100%);
(ontstaan uit omzetting met ingang van 12-03-2018 van Stichting Pathologisch en Cytologisch Laboratorium West Brabant);
- Paramedisch Centrum Zuid West Nederland B.V. te Roosendaal (100%).

Op grond van artikel 8 lid 3 RJZ blijven steunstichtingen buiten de consolidatie. Dit betreft Vriendenstichting Bravis.

De volgende stichtingen en vennootschappen zijn buiten de consolidatie gebleven:

- Poliklinische Apotheek Franciscus Roosendaal B.V. te Roosendaal (45%);
- Poliklinische Apotheek Bravis Roosendaal C.V. te Roosendaal (50%);
- Poliklinische Apotheek Lievensberg B.V. te Bergen op Zoom (100% met ingang van 01-09-2018);
- Microvida C.V. en Microvida Beheer B.V. te Roosendaal (36% kapitaalbelang);
- Coöperatie Qocon U.A. (lid);
- MediRisk (oud-lid);
- Centramed B.A. (lid).

Zeggenschap in deze stichtingen en vennootschappen zijn bepaald op basis van het aandeel in het kapitaalbelang en wordt derhalve gezamenlijk uitgeoefend.

Deze stichtingen en vennootschappen zijn niet meegenomen in de consolidatie aangezien deze niet van belang zijn voor het vereiste inzicht en van te verwaarlozen betekenis zijn op het geheel.

Overname

Met ingang van 1 september 2018 heeft Stichting Bravis ziekenhuis het 50%-belang van Poliklinische Apotheek Lievensberg B.V. overgenomen. Voor deze overname is een bedrag van € 878.698 betaald, bestaande uit een goodwill van € 600.000. Op grond van artikel 2:407 lid 1 BW is gebruik gemaakt van de consolidatievrijstelling.

Verbonden rechtspersonen

Alle groepsmaatschappijen, zoals opgenomen in de paragraaf consolidatie, evenals de deelnemingen toegelicht onder de toelichting op de financiële vaste activa worden aangemerkt als verbonden partij. Transacties tussen deze partijen worden in de consolidatie geëlimineerd. Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

Qocon is een samenwerkingsverband waarin Bravis participeert met 1^e lijnsverloskundigen, kraamzorginstellingen en gynaecologen van het Bravis ziekenhuis. Dit om het vernieuwende concept van 'integrale geboortezorg' binnen het regionale zorgnetwerk te kunnen faciliteren.

Aan het nieuwe samenwerkingsverband werken negen verloskundigenpraktijken mee, vijf kraamzorgorganisaties en de gynaecologen, kinderartsen en klinisch verloskundigen van het Bravis ziekenhuis. De deelnemende verloskundige praktijken zijn: Verloskundigen Bergen op Zoom, BIB, Sifra, Verloskundigen zuidwesthoek, Artemis, Verloskundig centrum Roos, Duna Lus, Verloskundigen voor Jou en Verloskundigen Reimerswaal. De deelnemende kraamzorg instellingen: Homecare, Lunavi Kraamzorg, Dé Provinciale kraamzorg, kraamzorg DAT en Allerzorg.

Met ingang van 2017 kunnen zorgverzekeraars 'integrale geboortezorg' als totaalpakket via Qocon inkopen (in plaats van separate contractering van verloskundigen en ziekenhuizen). Gynaecologen en verloskundigen met een samenwerkingsverband krijgen vanaf het begin van de zwangerschap één tarief voor het hele zorgtraject. De administratieve verwerking van deze nieuwe declaratiesystematiek is in ontwikkeling en zal naar verwachting eind 2019 volledig zijn ingericht door Qocon. Deze declaraties dienen in de tussentijd via Qocon in een integraal tarief gedeclareerd te worden bij de zorgverzekeraars. Hiervoor is een vordering op Qocon opgenomen in de jaarrekening. De opbrengsten inzake integrale geboortezorg zijn conform afspraken met zorgverzekeraars verantwoord in de jaarrekening van Bravis.

5.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Goodwill

Vanaf de overnamedatum worden de resultaten en de identificeerbare activa en passiva van de overgenomen vennootschap opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening. De overnamedatum is het moment dat overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend op de desbetreffende vennootschap. De verkrijgingsprijs bestaat uit het geldbedrag of het equivalent hiervan dat is overeengekomen voor de verkrijging van de overgenomen onderneming vermeerderd met eventuele direct toerekenbare kosten. Indien de verkrijgingsprijs hoger is dan het nettobedrag van de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva wordt het meerdere als goodwill geactiveerd onder de immateriële vaste activa.

Activa en passiva

Activa en passiva worden tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen. Toelichtingen op posten in de balans, resultatenrekening en kasstroomoverzicht zijn in de jaarrekening genummerd.

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Immateriële en materiële vaste activa

De immateriële en materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen.

De afschrijvingstermijnen van immateriële en materiële vaste activa zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur van het vast actief.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de verkrijgings- of vervaardigingsprijs volgens de lineaire methode op basis van de verwachte economische levensduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op bedrijfsterreinen en op vaste activa in ontwikkeling en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

- Bedrijfsgebouwen en terreinen: 0 - 10 %.
- Machines en installaties : 5 - 10 %.
- Andere vaste bedrijfsmiddelen : 10 - 20 %.
- Software : 10 - 20 %.
- Kosten van goodwill die van derden is verkregen : 20 %.

Periodiek groot onderhoud wordt volgens de componentenbenadering geactiveerd. Hierbij worden de totale uitgaven toegewezen aan de samenstellende delen.

Voor zover subsidies of daaraan gelijk te stellen vergoedingen zijn ontvangen als eenmalige bijdrage in de afschrijvingskosten, zijn deze in mindering gebracht op de investeringen.

Financiële vaste activa

Deelnemingen in groepsmaatschappijen en overige deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaardemethode. Invloed van betekenis wordt in ieder geval verondersteld aanwezig te zijn bij het kunnen uitbrengen van 20% of meer van de stemrechten. De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderinggrondslagen van de desbetreffende deelneming. Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, waarbij ook leningen aan deze deelneming worden betrokken (netto-investering), wordt deze op nihil gewaardeerd. Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien sprake is van een duurzame waardevermindering vindt waardering plaats tegen deze lagere waarde; afwaardering vindt plaats ten laste van de resultatenrekening.

Deelnemingen waarin geen invloed van betekenis wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere realiseerbare waarde. Indien sprake is van een stellig voornemen tot afstoting vindt waardering plaats tegen de eventuele lagere verwachte verkoopwaarde. Indien de onderneming een actief of een passief overdraagt aan een deelneming die wordt gewaardeerd op verkrijgingsprijs of actuele waarde, wordt de winst of het verlies voortvloeiend uit deze overdracht direct en volledig in de geconsolideerde resultatenrekening verwerkt, tenzij de winst op de overdracht in wezen niet is gerealiseerd.

Verstekte leningen en overige vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, verminderd met bijzondere waarderverminderv verliezen.

Dividenden worden verantwoord in de periode waarin zij betaalbaar worden gesteld. Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende post. Eventuele winsten of verliezen worden verantwoord onder de financiële baten en lasten.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.1 Algemeen

Vaste activa - bijzondere waardeverminderingen

Vaste activa met een lange levensduur worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de geschatte contante waarde van de toekomstige nettokasstromen die het actief naar verwachting zal genereren.

Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte contante waarde van de toekomstige kasstromen, worden bijzondere waardeverminderingen verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde.

De opbrengstwaarde is gebaseerd op de geschatte verkoopprijs minus de geschatte kosten welke nodig zijn om de verkoop te realiseren.

De impairmenttoets

De impairment voor materiële vaste activa is berekend op (geconsolideerd) niveau van Stichting Bravis ziekenhuis voor het jaar 2018, welke niet heeft geleid tot een afwaardering.

Vaste activa met een lange levensduur worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. De terugverdienmogelijkheid van activa die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekjaren van een actief te vergelijken met de opbrengstwaarde of de bedrijfswaarde zijnde de geschatte contante waarde van de toekomstige netto kasstromen die het actief naar verwachting zal genereren. Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte contante waarde van de toekomstige kasstromen, worden bijzondere waardeverminderingen verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de geschatte verkoopprijs minus de geschatte kosten welke nodig zijn om de verkoop te realiseren.

Wel heeft een impairment plaatsgevonden voor geactiveerde goodwill. Hiervoor verwijzen we naar 5.1.6.: mutatie overzicht immateriële vaste activa.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Voorraden

Voorraden zijn gewaardeerd tegen gemiddelde inkooprijzen onder aftrek van een voorziening incurrantheid. Indien de opbrengstwaarde lager is dan de kostprijs, worden voorraden gewaardeerd tegen opbrengstwaarde. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de geschatte verkoopprijs minus de geschatte kosten welke nodig zijn om de verkoop te realiseren. Een voorziening voor incurrantheid wordt niet noodzakelijk geacht.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden als financiële derivaten verstaan. Voor de grondslag van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling van de grondslagen per balanspost. Stichting Bravis ziekenhuis heeft geen afgeleide financiële instrumenten (financiële derivaten).

Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten

Het onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten wordt gewaardeerd tegen de opbrengstwaarde van het tussentijds afgeleide product. Bij deze methode wordt bepaald wat de omzetwaarde van het product is als het product gegeven de gerealiseerde verrichtingen / zorgactiviteiten op het moment van bepaling van het onderhanden werk ook daadwerkelijk wordt afgesloten. Het onderhanden werk wordt verhoogd met uitval-producten van geopende DBC's per 31-12-2018. De uitval hiervan wordt gewaardeerd op basis van de kostenmethode.

Uitval op onderhanden werk en uitval op nog te factureren wordt gewaardeerd tegen 50% van de kostenmethode, welke op basis van backtesting in lijn ligt met de werkelijke realisatie voorgaande jaren tegen directe opbrengstwaarde. Het onderhanden werk uit hoofde van DBC's GGZ / PAAZ wordt gewaardeerd op basis van de verwachte opbrengst die gebaseerd is op de gemiddelde opbrengst van de bestede tijd en de verblijfsdagen overeenkomstig de normen van de NZa.

Voorzieningen voor verwachte verliezen worden genomen in de periode waarin komt vast te staan dat er sprake is van verliesgevende DBC's, en worden in mindering gebracht op de post onderhanden werk. Verder zijn op de post onderhanden werk ontvangen vooruitbetalingen van zorgverzekeraars in het kader van DBC's in mindering gebracht.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Vorderingen

De eerste waardering van vorderingen is tegen reële waarde, inclusief transactiekosten. (Door toepassing van de effectieve rentemethode worden transactiekosten als onderdeel van de amortisatie in de winst- en verliesrekening verwerkt). De vervolgwaaardering van vorderingen is tegen geamortiseerde kostprijs (indien er geen sprake is van agio/disagio of transactiekosten dan is geamortiseerde kostprijs gelijk aan nominale waarde). Een voorziening wordt getroffen op de vorderingen op grond van verwachte oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders toegelicht. Periodieke toename van de voorzieningen is gepresenteerd als een dotatie aan de voorziening.

Wanneer verplichtingen naar verwachting door een derde zullen worden vergoed, wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen indien het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting.

Voorziening jubileumverplichtingen

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd. De gehanteerde disconteringsvoet bedraagt 1,10% (2017: 2%).

Voorziening persoonlijk budget levensfase (zonder toerekening aan jaren)

De voorziening persoonlijk budget levensfase (PLB) betreft een voorziening uit hoofde van een CAO verplichting in het kader van de overgangsregeling 45+. Het persoonlijk budget levensfase kwalificeert als een beloning met opbouw van rechten. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst eenmalig uit te keren PLB-uren. De berekening is gebaseerd op de CAO-bepalingen, blijfkans en leeftijd. De gehanteerde disconteringsvoet bedraagt 0,734% (2017: 2%).

Voorziening aansprakelijkheid

De voorziening aansprakelijkheid wordt gevormd voor verwachte kosten inzake het onder de eigen risico vallende schadebetalingen.

Voorziening langdurig zieken

Voor langdurig zieken is een voorziening gevormd op basis van de nominale waarde van de verwachte loonkosten in de eerste twee jaren van de arbeidsongeschiktheid (voor medewerkers die naar verwachting niet zullen terugkeren in het arbeidsproces), voorzover deze na 31 december 2018 vallen, gebaseerd op 100% gedurende het eerste jaar en 70% gedurende het tweede jaar.

Overige voorzieningen

De voorziening ORT over verlof oude jaren is gebaseerd op de te verwachten financiële effecten inzake de afwikkeling van de ORT over verlof van oude jaren. Overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Daarnaast is onder overige voorzieningen een post voorzien voor de afhandeling van nog openstaande claims.

Schulden

Onder de langlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan één jaar. De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar. De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

Baten worden in de winst- en verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verlichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden verantwoord in het jaar waarin de baten zijn gerealiseerd. Lasten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De overige baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

Baten (waaronder nagekomen budgetaanpassingen) en lasten uit voorgaande jaren die in dit boekjaar zijn geconstateerd, worden aan dit boekjaar toegerekend. In het geval van een geconstateerde fout in voorgaande boekjaren wordt fouterstel toegepast.

Opbrengsten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten.

Specifieke aandachtspunten jaarrekening 2018 medisch specialistische zorg

Rechtmatigheidscontroles

Stichting Bravis ziekenhuis heeft de over de uitkomsten van het zelfonderzoek 2017 finale overeenstemming bereikt met de zorgverzekeraars. De uitkomsten van de onderhandelingen hierover met de zorgverzekeraars zijn verwerkt in deze jaarrekening en dit heeft niet geleid tot materiële wijzigingen van de in de jaarrekening 2017 opgenomen nuanceringen.

De NFU, NVZ en ZN hebben de Handreiking Rechtmatigheidsonderzoek MSZ 2018 gepubliceerd. Door de NZa is niet bevestigd dat deze handreiking in overeenstemming is met publiekrechtelijke regelgeving, waarmee een inherent risico blijft bestaan.

Deze rechtmatigheidscontroles worden beoordeeld door de representerende zorgverzekeraars. Op basis van dit oordeel zullen alle verzekeraars gezamenlijk over de rechtmatigheid van de facturatie 2018 concluderen.

De instelling heeft op basis van een risicoanalyse onderzoek verricht naar de risico's die voor Stichting Bravis ziekenhuis materieel zijn. In deze risicoanalyse zijn de uitkomsten van eerder uitgevoerde aanvullende omzetonderzoeken en beschikbare overige in- en externe controles betrokken. Ook is een inschatting gemaakt van de DCM-controles over 2017 respectievelijk 2018 op basis van eigen tooling en met behulp van Casemix.

Daarnaast is Stichting Bravis ziekenhuis bezig op basis van deze handreiking een onderzoek inzake 2018 uit te voeren. De voorlopige uitkomsten zijn betrokken bij het opstellen van deze jaarrekening en het inschatten van de risico's die voortvloeien uit geconstateerde onjuiste registraties en/of declaraties, rekening houdende met de contractafspraken met zorgverzekeraars. Naar verwachting volgt in het najaar 2019 uitsluitel over dit onderzoek.

Dit kan naar verwachting van de Raad van Bestuur van Stichting Bravis ziekenhuis leiden tot niet-materiële, nagekomen baten of lasten. Waar nodig heeft Stichting Bravis ziekenhuis nuanceringen geboekt.

Doelmatigheidscontroles over 2018 zullen door de zorgverzekeraars nog uitgevoerd (kunnen) worden. Stichting Bravis ziekenhuis gaat er vanuit dat dit geen financieel effect met terugwerkende kracht heeft. Privaatrechtelijk heeft Stichting Bravis ziekenhuis geen afspraken terzake gemaakt met verzekeraars, anders dan verwerking van de aandachtspunten zoals opgenomen in het landelijke omzetonderzoek en het bepalen van de toekomstige handelswijze op nieuwe doelmatigheidsaspecten.

De uit de genoemde werkzaamheden en controles voortvloeiende beste inschatting van het financieel effect op de omzet en daarmee samenhangende posten is verwerkt in deze jaarrekening.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Toerekening van de contractafspraken

Stichting Bravis ziekenhuis heeft met de zorgverzekeraars voor 2018 schadelastafspraken op basis van plafondafspraken gemaakt met de grootste zorgverzekeraars. Toerekening van de schadelastafspraken aan het boekjaar 2018 heeft plaatsgevonden op basis van een beste schatting van het voortgangpercentage ultimo 2017 in lijn met de Handreiking omzetverantwoording, rekening houdend met de verwachte effecten van het rechtmatigheidsonderzoek. Deze correcties zijn conform de Handreiking omzetverantwoording op de omzet 2018 in mindering gebracht en waar nodig verwerkt in de waardering van het onderhanden werk ultimo 2018.

De uiteindelijke uitkomsten zullen later blijken uit de afrekeningen met zorgverzekeraars. In deze jaarrekening is de beste inschatting van het financieel effect op de omzet en daarmee samenhangende posten verwerkt.

Ook afrekening van oude schadelastjaren met zorgverzekeraars kan nog tot nagekomen effecten leiden. Stichting Bravis ziekenhuis heeft de jaren tot en met 2015 volledig afgewikkeld met de zorgverzekeraars.

Opbrengsten PAAZ

In het kader van de omzetbepaling van de omzet PAAZ is de handreiking omzetbepaling curatieve GGZ gehanteerd. Hierbij is tevens rekening gehouden met de gemaakte schadelastafspraken op basis van plafond- en nacalculatieafspraken volgens de contractvoorwaarden.

Personele kosten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de resultatenrekening voorzover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Honoraria medisch specialisten

Ingevolge de invoering van integrale bekostiging per 1 januari 2015 behoren de honorariumvergoedingen voor medisch specialisten tot het opbrengstbegrip van de instelling. Baten uit hoofde van integrale bekostiging worden verantwoord wanneer deze zijn gerealiseerd. De afrekening door het ziekenhuis van de geleverde medische diensten door de medische specialisten vindt plaats op basis van de gemaakte afspraken tussen het ziekenhuis en het medisch specialistisch bedrijf. In de vergoeding zijn, indien daarover afspraken zijn gemaakt, kosten voor eigen rekening van medische specialisten verwerkt.

Pensioenen

Stichting Bravis ziekenhuis heeft voor haar werknemers een toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij Stichting Bravis ziekenhuis. De verplichtingen, die voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn. Stichting Bravis ziekenhuis betaalt hiervoor premies waarvan de helft door de werkgever wordt betaald en de helft door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Per 1 januari 2015 gelden nieuwe regels voor pensioenfonds. Daarbij behoort ook een nieuwe berekening van de dekkingsgraad. De 'nieuwe' dekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden. Door een gemiddelde te gebruiken, zal de dekkingsgraad nu minder sterk schommelen. In februari 2019 bedroeg de dekkingsgraad 100,8%. Het vereiste niveau van de dekkingsgraad is 127%. Het pensioenfonds verwacht volgens het herstelplan binnen 12 jaar hieraan te kunnen voldoen en voorziet geen noodzaak voor de aangesloten instellingen om extra stortingen te verrichten of om bijzondere premieverhogingen door te voeren. Stichting Bravis ziekenhuis heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Stichting Bravis ziekenhuis heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Immateriële en materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikname afgeschreven over de verwachte economische gebruiksduur. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaats vindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen hierop aangepast.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen van derden en groepsmaatschappijen ontvangen (te ontvangen) en aan derden en groepsmaatschappijen betaalde (te betalen) interest. Tevens is hieronder opgenomen het aandeel van de stichting in het resultaat van de op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen danwel ontvangen dividenden van deelnemingen waarin geen invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid wordt uitgeoefend en waardeveranderingen van financiële vaste activa.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat de groep zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van door de groep gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de winst-en-verliesrekening opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensatie van de groep voor de kosten van een actief worden systematisch in de winst-en-verliesrekening opgenomen gedurende de gebruiksduur van het actief. Een krediet afgesloten tegen een lagere rente dan de marktrente, wordt als schuld in de balans opgenomen waarbij waardering plaatsvindt zoals opgenomen onder Financiële instrumenten. Het verschil tussen het hogere ontvangen bedrag van het krediet en de boekwaarde bij eerste verwerking betreft het voordeel als gevolg van de lagere rente. Dit voordeel wordt verwerkt als overheidssubsidie.

Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst-en-verliesrekening, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-afrekbare kosten.

5.1.4.4 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen.

Ontvangen en betaalde interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De geldmiddelen die in de verworven groepsmaatschappij aanwezig zijn, zijn op de aankoopprijs in mindering gebracht. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasingcontract zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

5.1.4.5 Grondslagen voor gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

5.1.4.6 Waarderingsgrondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering topinkomens (WNT) heeft de instelling zich gehouden aan de wet- en regelgeving inzake de WNT, waaronder de instellingsspecifieke (sectorale) regels.

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

ACTIVA

1. Immateriële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	31-dec-18	31-dec-17
	€	€
Kosten van goodwill die van derden is verkregen	0	0
Software	9.474.835	11.262.507
Totaal immateriële vaste activa	9.474.835	11.262.507

Het verloop van de immateriële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	2018	2017
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	11.262.507	13.329.477
Bij: investeringen	1.475.675	524.341
Af: afschrijvingen	2.703.347	2.591.311
Af: bijzondere waardevermindering	560.000	0

Boekwaarde per 31 december**9.474.835** **11.262.507****Toelichting:**

Hieronder is opgenomen de betaalde goodwill voor verkrijging van 50% van de aandelen in de Poliklinische Apotheek Lievensberg B.V. De goodwill is in 2018 volledig afgeschreven / afgewaardeerd tot nihil. Daarnaast zijn in 2018 de software geherrubriceerd naar de immateriële vaste activa in plaats van de materiële vaste activa. Voor een nadere specificatie van het verloop van de immateriële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.6.

2. Materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Bedrijfsgebouwen en terreinen	121.291.830	114.337.745
Machines en installaties	15.973.492	17.290.806
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	37.889.563	32.129.632
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	7.022.688	1.556.985
Totaal materiële vaste activa	182.177.573	165.315.168

Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:

	2018	2017
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	165.315.168	164.398.252
Bij: investeringen	37.596.272	21.356.408
Af: afschrijvingen	20.733.867	20.439.492

Boekwaarde per 31 december**182.177.573** **165.315.168****Toelichting:**

Voor een nadere specificatie van het verloop van de materiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.7. De vaste activa zijn als zekerheid gesteld voor de langlopende schulden. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het overzicht van de langlopende leningen in bijlage 5.1.9 en toelichting overige schulden. Er bestaan geen beperkingen op het eigendom van de opgenomen activa.

3. Financiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	527.892	0
Deelnemingen in overige verbonden maatschappijen	920.440	1.068.578
Andere deelnemingen	325.334	304.061
Overige vorderingen	923.940	323.098
Totaal financiële vaste activa	2.697.606	1.695.737

Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:

	2018	2017
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	1.695.737	975.361
Kapitaalstortingen / toevoegingen	623.940	912.000
Resultaat deelnemingen	432.434	306.412
Ontvangen dividend	-300.000	-450.000
Aankoop	268.593	0
Rente lease	-23.098	-48.036

Boekwaarde per 31 december**2.697.606** **1.695.737****Toelichting:**

Voor een nadere specificatie van het verloop van de financiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.8.

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

ACTIVA

Toelichting op belangen in andere rechtspersonen of vennootschappen:

Naam en rechtsvorm en woonplaats rechtspersoon	Kernactiviteit	Verschaft kapitaal €	Kapitaalbelang (in %)	Eigen vermogen €	Resultaat €
Rechtstreekse kapitaalbelangen >= 20%:					
Poliklinische Apotheek Lievensberg B.V.	Apothekersdiensten	18.000	100%		14.525 (2017)
			100%	527.892 (2018)	-3.382 (2018)
Poliklinische Apotheek Franciscus Roosendaal B.V.	Apothekersdiensten	8.100	45%	6.623 (2017)	0
Volledig aansprakelijk vennoot van VoF of C.V.:					
Poliklinische Apotheek Bravis Roosendaal C.V.	Apothekersdiensten	0	50%	191.818	281.185
Microvida C.V. / Microvida B.V.	Laboratorium	612.000	36%	722.000 (2018)	110.000 (2017/2018)
				1.448.333	402.328

Toelichting:

Het verschaft kapitaal, eigen vermogen en het resultaat in bovenstaand overzicht, is opgenomen naar rato van het kapitaalbelang.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

Onder deelnemingen in groepsmaatschappijen is opgenomen:

- Een 100% kapitaalbelang in Poliklinische Apotheek Lievensberg B.V. Met ingang van 01-09-2018 is het resterende 50%-deel aangekocht tegen een koopsom van € 868.595, waarmee het belang met ingang van 01-09-2018 100% is. Het positieve resultaat verwerkt in 2018 bedraagt: € 38.148.

Deelnemingen in overige verbonden maatschappijen

Onder vorderingen op partipanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen is opgenomen:

- Een 50%-kapitaalbelang in de Poliklinische Apotheek Bravis Roosendaal C.V., waarbij de Poliklinische Apotheek Franciscus Roosendaal B.V. de beherend vennoot is. Naast Stichting Bravis ziekenhuis nemen RosaPoli B.V. te Roosendaal (45%) en Apotheek Nieuw Gastel B.V. te Oud-Gastel (5%) deel in deze C.V. Bij het opstellen van de jaarrekening zijn de definitieve cijfers over het verslagjaar van deze deelneming nog niet bekend. Het voorlopige resultaat over 2018 bedraagt € 562.370 (100%). In het boekjaar heeft een dividenduitkering van € 300.000 plaatsgevonden.

- Een 45%-kapitaalbelang in de Poliklinische Apotheek Franciscus Roosendaal B.V. Het resultaat over het verslagjaar bedraagt: nihil.

- Een 36%-kapitaalbelang in Microvida C.V., waarbij Microvida Beheer B.V. de beherend vennoot is. Naast Stichting Bravis ziekenhuis nemen Amphia (49%) en ZorgSaam (15%) deel. Bij het opstellen van de jaarrekening zijn de definitieve cijfers over het verslagjaar van deze deelneming nog niet bekend. Het voorlopige resultaat over 2017/2018 bedraagt € 317.048 (100%).

Andere deelnemingen

Onder andere deelnemingen is opgenomen:

- Een lening u/g MediRisk ad € 34.034 (oorspronkelijk bedrag f 75.000). Dit betreft een participatie in het waarborgvermogen van MediRisk. Dit is een onderlinge waarborgmaatschappij voor instellingen in de gezondheidszorg. Deze lening heeft betrekking op een beroepsaansprakelijkheidsverzekering. Uit voorzichtigheid is ultimo 2017 dit bedrag afgewaardeerd naar nihil.

- Kapitaalstortingen sinds 2010 in MediRisk ter versterking van het solvabiliteitsvermogen van MediRisk. Dit is een onderlinge waarborgmaatschappij voor instellingen in de gezondheidszorg. De Stichting heeft minder dan 20% van het uitaande kapitaal in handen. De Stichting heeft geen beleidsbepalende invloed in MediRisk en is ook niet in het bestuur van MediRisk vertegenwoordigd. Het positieve resultaat over 2017 bedraagt € 1.127. Uit voorzichtigheid is ultimo 2017 dit bedrag afgewaardeerd naar nihil.

- Aandeel in waarborgkapitaal van ContraMed met betrekking tot de beroepsaansprakelijkheidsverzekering. Het positieve resultaat over 2018 bedraagt: € 21.273.

Overige vorderingen

Onder overige vorderingen zijn opgenomen een tweetal financial leaseverplichtingen aangegaan in 2008 inzake de financiering van de warmtekrachtkoppeling van het ziekenhuis. De eerste leaseverplichting is aangegaan per 1 januari 2008 voor een looptijd van 8,5 jaren. De tweede leaseverplichting is aangegaan per 30 november 2008 met een totale duur van 9,75 jaren. Onder deze post zijn de rente- en kostencomponenten van de toekomstige leaseverplichtingen opgenomen. Hiervan valt jaarlijks een lineair gedeelte vrij ten laste van de financiële baten en lasten. Deze kapitaallasten bedragen voor 2018: € 23.098.

In 2019 is onder de overige vorderingen opgenomen de vordering uit hoofde van transitierегeling.

4. Voorraden

De specificatie is als volgt:	31-12-2018 €	31-12-2017 €
Magazijnvoorraad	1.307.998	1.255.385
Voorraad OK	1.909.630	1.607.598
Voorraad lab	514.742	459.910
Voorraad apotheek	2.055.668	1.750.232
Voorraad röntgen	276.182	302.722
Totaal voorraden	6.064.220	5.375.847

Toelichting:

Een voorziening voor incurante voorraden wordt per 31-12-2018 niet noodzakelijk geacht. Op de voorraden is pandrecht gevestigd als zekerheid gesteld voor de kredietfaciliteit.

5. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten	33.892.127	33.433.498
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten PAAZ	2.589.743	2.784.703
Af: ontvangen voorschotten	-33.753.749	-31.131.631
Totaal onderhanden werk	<u>2.728.121</u>	<u>5.086.570</u>

Toelichting:

Deze onderhanden werk positie heeft betrekking op de Diagnose Behandeling Combinaties (DBC's). Het opgenomen onderhanden werk en ontvangen voorschotten van verzekeraars zijn opgenomen tegen integraal tarief. De onderhanden werk positie omvat zowel DBC's waarvan in 2018 landelijke maximumprijzen zijn vastgesteld (A-segment), als DBC's waarover vrij onderhandeld kan worden met zorgverzekeraars (B-segment).

6. Debiteuren en overige vorderingen

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Vorderingen op debiteuren	45.923.552	42.270.099
Nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten	3.852.680	2.959.490
Overige vorderingen:		
Vorderingen op participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen	2.576.699	152.695
Vordering garantieregeling kapitaallasten	0	927.287
Vooruitbetaalde bedragen en vooruitontvangen facturen	5.106.818	3.878.484
Nog te ontvangen bedragen:		
Nog te ontvangen van personeel	170.472	135.678
Nog te ontvangen BTW	0	420.766
Nog te ontvangen subsidies	2.050.381	789.364
Overige overlopende activa	2.843.501	894.693
Totaal debiteuren en overige vorderingen	<u>62.524.103</u>	<u>52.428.556</u>

Toelichting:

De voorziening die in aftrek op de vorderingen is gebracht, bedraagt € 384.000 (2017: € 642.500). Het saldo van deze voorziening is bepaald door op balansdatum de openstaande posten te beoordelen op mogelijke oninbaarheid.

De rente voor de rekening couranten voor "Vorderingen op participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen" bedraagt 3,8%. Er zijn geen zekerheden of aflossingsschema's overeengekomen.

In de overige vorderingen is begrepen een bedrag van € 1.335.861 (2017: € 628.021) met een resterende looptijd langer dan 1 jaar.

7. Liquide middelen

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Bankrekeningen	3.747.784	23.129.487
Kassen	6.535	7.951
Totaal liquide middelen	<u>3.754.319</u>	<u>23.137.438</u>

Toelichting:

De liquide middelen zijn vrij beschikbaar.

PASSIVA**8. Groepsvermogen**

Het groepsvermogen bestaat uit de volgende componenten:

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Kapitaal	90	135
Algemene en overige reserves	62.259.316	50.347.405
Aandeel derden	214.956	78.122
Totaal groepsvermogen	<u>62.474.362</u>	<u>50.425.662</u>

Kapitaal

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2018</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2018</u>
	€	€	€	€
Kapitaal	135	0	-45	90
Totaal kapitaal	<u>135</u>	<u>0</u>	<u>-45</u>	<u>90</u>

Algemene en overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2018</u>	<u>Stelsel-</u> <u>wijziging</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2018</u>
	€	€	€	€	€
Algemene reserves:					
Algemene reserves	2.158.789	0	0	0	2.158.789
Reserve aanvaardbare kosten:					
Reserve aanvaardbare kosten	48.188.616	6.832.078	5.079.833	0	60.100.527
Totaal algemene en overige reserves	<u>50.347.405</u>	<u>6.832.078</u>	<u>5.079.833</u>	<u>0</u>	<u>62.259.316</u>

Toelichting:

Onder de kolom stelselwijziging is de stelselwijziging opgenomen ten aanzien van verwerking van de voorziening groot onderhoud. Zie voor de verdere toelichting de algemene waarderingsgrondslagen.

	<u>31-12-2018</u>	<u>31-12-2017</u>
	€	€
Aandeel derden		
Aandeel derden	<u>214.956</u>	<u>78.122</u>

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2018</u>	<u>Toevoeging</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2018</u>
	€	€	€	€
Het verloop is als volgt weer te geven:				
Kapitaal aandeel derden	78.122	136.834	0	214.956
Totaal kapitaal aandeel derden	<u>78.122</u>	<u>136.834</u>	<u>0</u>	<u>214.956</u>

Toelichting:

Het aandeel derden bestaat uit het belang van de dermatologen in Dermatologisch Centrum Zuid West Nederland B.V.
Het aandeel van de dermatologen bedraagt 48,56%.

Overzicht van het totaalresultaat van de instelling

	<u>31-dec-2018</u>	<u>31-dec-2017</u>
	€	€
Geconsolideerd netto-resultaat (na belastingen) toekomend aan de instelling	5.079.833	4.271.206
Herwaardering materiële vaste activa	0	0
Af: Gerealiseerde herwaardering ten laste van het eigen vermogen	<u>0</u>	<u>0</u>
Totaal van de rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen van de instelling als onderdeel van het groepsvermogen	0	0
Totaalresultaat van de instelling	<u>5.079.833</u>	<u>4.271.206</u>

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

PASSIVA

9. Voorzieningen

Het verloop is als volgt weer te geven:

	Saldo per 1-jan-2018	Stelsel- wijziging	Dotatie	Onttrekking	Vrijval	Saldo per 31-dec-2018
	€	€	€	€	€	€
Voorziening groot onderhoud	6.832.033	-6.832.033				0
Voorziening jubilea	2.628.348		635.503	137.784		3.126.067
Voorziening PLB	431.000		0	194.000		237.000
Voorziening aansprakelijkheid	2.228.870		895.979	10.000		3.114.849
Voorziening langdurig zieken	525.000		420.200	519.200		426.000
Overige voorzieningen	378.296		360.000	176.197	-11.781	573.880
Totaal voorzieningen	13.023.547	-6.832.033	2.311.682	1.037.181	-11.781	7.477.796

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	31-12-2018
	€
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	1.236.880
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	6.240.916
Hiervan langlopend (> 5 jr.)	3.122.252

Toelichting per categorie voorziening:

Voorziening groot onderhoud

Per 1 januari 2018 is het stelsel inzake groot onderhoud gewijzigd, voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de grondslagen (meer specifiek naar paragraaf: "Vergelijking met voorgaand jaar"). De stelselwijziging is prospectief verwerkt.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea is gevormd ter dekking van de verplichtingen uit hoofde van toekomstige jubileumuitkeringen overeenkomstig de bepalingen in de RJ Richtlijn 271. Dit betekent dat in de balans de contante waarde van deze verplichtingen is opgenomen. Bij de jaarlijkse berekening van deze contante waarde wordt rekening gehouden met de leeftijdsopbouw van het dan aanwezige personeelsbestand, de hoogte van de uitkeringen, toekomstige salarisstijgingen en de geschatte kans dat van deze uitkeringen gebruik wordt gemaakt. De gehanteerde disconteringsvoet bedraagt 1,10%.

Voorziening PLB uren

De voorziening persoonsgebonden levensfasebudget (PLB) is gevormd ter dekking van de toekomstige kosten van de overgangsregeling in de CAO ziekenhuizen (opgenomen in de artikelen 13.2.3 van de CAO). Deze overgangsregeling voorziet in de eenmalige toekenning van extra PLB uren voor werknemers bij het bereiken van de leeftijd van 55 jaar. Bij de bepaling van de hoogte van deze voorziening is rekening gehouden met de salariering van de betreffende werknemers inclusief een opslag voor sociale lasten. In de balans is de contante waarde van deze verplichting opgenomen. De gehanteerde disconteringsvoet bedraagt 0,734%.

Voorziening aansprakelijkheid

De voorziening aansprakelijkheid wordt gevormd voor verwachte kosten inzake de onder de eigen risico vallende schadebetalingen. De hoogte van de voorziening per ultimo 2018 is vastgesteld op basis van de door de verzekeringsmaatschappij verstrekte opgave van de nog te verwachten kosten voor Stichting Bravis ziekenhuis.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken strekt tot dekking van de kosten betrekking hebbend op de eerste twee jaar ziekte en de WIA.

Overige voorzieningen

Onder de overige voorzieningen is opgenomen de voorziening onregelmatigheidstoelage en is gevormd met betrekking tot de nog lopende discussie over nabetaling onregelmatigheidstoelage over de jaren 2012 t/m 2014. In het jaar 2018 heeft uitbetaling van het jaar 2013 plaatsgevonden.

Daarnaast is onder overige voorzieningen een post voorzien voor de afhandeling van nog openstaande claims.

10. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)

De specificatie is als volgt:

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Schulden aan banken	115.402.135	127.094.015
Overige langlopende schulden	0	54.538
Totaal langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	115.402.135	127.148.553

Het verloop is als volgt weer te geven:

	2018	2017
	€	€
Stand per 1 januari	138.216.485	149.433.159
Bij: nieuwe leningen	0	0
Af: aflossingen	12.030.031	11.216.674
Stand per 31 december	126.186.454	138.216.485
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	10.784.319	11.122.470
Stand langlopende schulden per 31 december	115.402.135	127.094.015

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

PASSIVA

Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:

	2018	2017
	€	€
Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichtingen	10.784.319	11.122.470
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jr.) (balanspost)	115.402.135	127.094.015
Hiervan langlopend (> 5 jr.)	57.056.786	64.891.271

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar de bijlage Overzicht langlopende schulden onder 5.1.9. De aflossingsverplichtingen 2019 zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

Toelichting:

Van het totaal van de schulden aan banken is 73% onder borging van het Waarborgfonds voor de Zorgsector (WfZ) gebracht.

11. Overige kortlopende schulden

De specificatie is als volgt:

	31-12-2018	31-12-2017
	€	€
Crediteuren	12.193.703	12.351.728
Aflossingsverplichtingen langlopende leningen	10.784.321	11.122.470
Belastingen en sociale premies	6.303.225	6.752.588
Schulden terzake pensioenen	252.965	236.553
Nog te betalen salarissen	112.487	39.727
Vakantiegeld	4.604.131	4.485.424
Vakantiedagen	3.629.612	3.622.809
PLB uren	15.674.064	14.902.127
Honoraria medische specialisten	4.796.260	3.128.148
Overige schulden:		
Schulden aan groepsmaatschappijen	217.128	0
Schulden op participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen	31.487	19.250
Nog te betalen kosten:		
Intrest	1.277.921	1.412.564
Diversen nog te betalen kosten	5.957.015	3.110.981
Vooruitontvangen opbrengsten:		
Subsidies	813.021	334.214
Overige overlopende passiva	17.419.144	12.185.478
Totaal overige kortlopende schulden	<u>84.066.484</u>	<u>73.704.061</u>

Toelichting:

Onder de Overige overlopende passiva zijn opgenomen de schadelastcorrecties met zorgverzekeraars en daarnaast enkele schoningselementen ten aanzien van de omzet, deze schoningselementen verklaren de toename van de post Overige overlopende passiva ten opzichte van 2017. De toename van de post Diversen nog te betalen kosten in 2018 ten opzichte van 2017 wordt met name veroorzaakt door toename van het aantal facturen ontvangen in 2019 met betrekking tot 2018.

De rente voor de rekening couranten voor "Schulden aan groepsmaatschappijen en Schulden aan participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen" bedraagt 3,8%. Er zijn geen zekerheden of aflossingsschema's overeengekomen.

Per 14 januari 2016 is er een kredietovereenkomst gesloten tussen Stichting Bravis ziekenhuis, Dermatologisch Centrum Zuid West Nederland B.V., Bariatrisch Centrum Zuid West Nederland B.V. en ABN AMRO N.V. en ABN AMRO N.V., Coöperatieve Rabobank U.A., ABN AMRO Lease N.V. en De Lage Landen Financial Services B.V. om het bestaande kredietarrangement te herstructureren. De kredietfaciliteit in rekening-courant bedraagt per 31 december 2018 EUR 22 miljoen.

De verstrekte zekerheden van de kredietfaciliteit luiden als volgt:

- Pandraecht eerste in rang op vorderingen, verzekeringspolissen, bankrekeningen;
- Hypotheek eerste in rang op onroerende zaken (eigendomsrecht, erfpachtrecht en/of opstalrecht);
- Vuistloos pandrecht tweede in rang op alle roerende zaken (waaronder voorraden, bedrijfsinventaris en machines);
- Debt Service Coverage Ratio;
- Solvabiliteitsratio.

Daarnaast is er een leasefaciliteit verstrekt door ABN Amro Lease N.V. van totaal EUR 11 miljoen en door De Lage Landen Financial Services B.V. van totaal EUR 11 miljoen. Per 31 december 2018 worden deze faciliteiten niet benut.

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

PASSIVA

12. Financiële instrumenten

Algemeen

De instelling maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die de instelling blootstellen aan markt- en/of kredietrisico's. Deze betreffen financiële instrumenten die in de balans zijn opgenomen. De instelling handelt niet in financiële derivaten en heeft procedures en gedragslijnen om de omvang van het kredietrisico bij elke tegenpartij of markt te beperken. Bij het niet nakomen door een tegenpartij van aan de instellingen verschuldigde betalingen blijven eventuele daaruit voortvloeiende verliezen beperkt tot de marktwaarde van de desbetreffende instrumenten. De contractwaarde of fictieve hoofdsommen van de financiële instrumenten zijn slechts een indicatie van de mate waarin van dergelijke financiële instrumenten gebruik wordt gemaakt en niet van het bedrag van de krediet- of marktrisico's.

Kredietrisico

De vorderingen uit hoofde van handelsdebiteuren zijn voor circa 93 % geconcentreerd bij zorgverzekeraars. Voor de kredietrisico's inzake de vorderingen op deelnemingen en de overige vorderingen wordt verwezen naar de toelichtingen bij die posten.

Renterisico en kasstroombisico

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van opgenomen en uitgegeven leningen. Bij deze leningen is sprake van een vast rentepercentage over de gehele looptijd. De leningen worden aangehouden tot het einde van de looptijd. De instelling heeft derhalve als beleid om geen afgeleide financiële instrumenten te gebruiken om (tussentijdse) rentefluctuaties te beheersen.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, effecten, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan.

Berekening Debt Service Coverage Ratio en Solvabiliteitsratio

Debt Service Coverage Ratio

EBITDA (bedrijfsresultaat voor resultaat uit deelnemingen, mutaties voorzieningen, rente overige financiële baten en lasten, buitengewone baten en lasten, belastingen en afschrijvingen) in het verstreken boekjaar onder aftrek van de contant betaalde belastingen en met optelling van de operationele leaseverplichtingen gedeeld door de som van de bruto contant betaalde rente, de reguliere aflosverplichtingen en de operationele leaseverplichtingen in het verstreken boekjaar.

	<u>31-12-2018</u>
	€
Bedrijfsresultaat	7.964.802
Mutaties voorzieningen	-5.545.751
Mutatie Eigen vermogen ivm voorziening	5.700.309
Afschrijvingen	23.997.215
Leaseverplichting	102.800
Betaalde belastingen	-80.594
	<u>32.138.781</u>
Aflossingen + Lease boekjaar	12.187.367
Betaalde rente boekjaar	3.221.543
	<u>15.408.910</u>

Debt Service Coverage Ratio

2,09

Per 31 december 2018 dient de Debt Service Coverage Ratio minimaal 1,50 te zijn, hier wordt aan voldaan.

Solvabiliteitsratio (1)

Het eigen vermogen van de Stichting gedeeld door het balanstotaal.

	<u>31-12-2018</u>
	€
Eigen vermogen	62.474.362
Balanstotaal	269.420.777

Solvabiliteitsratio

23,19

Solvabiliteitsratio (2)

Het eigen vermogen van de Stichting plus achtergestelde vorderingen minus immateriële vaste activa, (minderheids) deelnemingen en vorderingen op (minderheids) deelnemingen en groepsmaatschappijen gedeeld door het balanstotaal van de Stichting verminderd met de immateriële vaste activa (minderheids)deelnemingen en vorderingen op (minderheids) deelnemingen en groepsmaatschappijen.

	<u>31-12-2018</u>
	€
Eigen vermogen	62.474.362
Deelnemingen en vorderingen op deelnemingen	-4.350.365
Immateriële vaste activa*	-9.474.835
	<u>48.649.162</u>
Balanstotaal	269.420.777
Deelnemingen en vorderingen op deelnemingen	-4.350.365
Immateriële vaste activa*	-9.474.835
	<u>255.595.577</u>

Solvabiliteitsratio

19,03

* In 2018 zijn de investeringen in software geherrubriceerd van materiële vaste activa naar immateriële vaste activa.

Per 31 december 2018 dient het solvabiliteitspercentage minimaal 17% te zijn, hier wordt aan voldaan.

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

PASSIVA

13. Niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa

Verplichtingen uit hoofde van het macrobeheersinstrument

Het macrobeheersinstrument kan door de minister van VWS ingezet worden om overschrijdingen van het makro kader zorg terug te vorderen bij instellingen voor medisch specialistische zorg en bij instellingen voor curatieve geestelijke gezondheidszorg. Het macrobeheersinstrument is uitgewerkt in de Aanwijzing macrobeheersmodel instellingen voor medisch specialistische zorg, respectievelijk Aanwijzing Macrobeheersinstrument curatieve geestelijke gezondheidszorg. Ook voor instellingen in andere sectoren kan een Aanwijzing Macrobeheersinstrument van toepassing zijn. Jaarlijks wordt door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) ambtshalve een mbi-omzetplafond vastgesteld. Tevens wordt door de NZa jaarlijks een omzetplafond per instelling vastgesteld, welke afhankelijk is van de realisatie van het mbi-omzetplafond van alle instellingen gezamenlijk. Deze vaststelling vindt plaats nadat door de Minister van VWS de overschrijding van het mbi-omzetplafond uiterlijk vóór 1 december van het opvolgend jaar is gecommuniceerd.

Voor 2018 is het mbi-omzetplafond door de NZa vastgesteld op EUR 22.546,6 miljoen (prijsniveau 2018).

Bij het opstellen van de jaarrekening 2018 bestaat nog geen inzicht in realisatie van het mbi-omzetplafond over 2017. Stichting Bravis ziekenhuis is niet in staat een betrouwbare inschatting te maken van de uit het macrobeheersinstrument voortvloeiende verplichting en deze te kwantificeren. Als gevolg daarvan is deze verplichting niet tot uitdrukking gebracht in de balans van de stichting per 31 december 2018. Volgens een brief van de NZa van 19-11-2018 wordt er geen mbi-heffing opgelegd voor de overschrijdingen medisch specialistische zorg in 2016 en 2017.

Obligo Waarborgfonds voor de Zorgsector

Stichting Bravis ziekenhuis neemt deel in het Waarborgfonds voor de Zorgsector (WfZ). WfZ-deelnemers zijn via het obligo medericodragend. Het gaat om risico's op afstand: in geval het WfZ ondanks alle ingebouwde zekerheden op zijn garantieverplichtingen wordt aangesproken en in het extreme geval dat het WfZ-vermogen onvoldoende zou blijken om aan de garantieverplichting aan geldgevers te kunnen voldoen, dan kan het WfZ via de obligoverplichting een beroep doen op financiële hulp van de deelnemers. Deze hulp wordt in dat geval geboden in de vorm van renteloze leningen aan het WfZ. Het obligo bedraagt maximaal 3% van de restantschuld van de geborgde lening(en) van de deelnemer. Rekening houdend met de totale leningportefeuille bedraagt het maximale obligo € 2.730.039.

Garantstelling Radiotherapeutisch Instituut

Per 20 juli 2012 is een startovereenkomst aangegaan tussen het Zeeuws Radiotherapeutisch Instituut en Stichting Bravis ziekenhuis voor de bouw van een radiotherapeutisch instituut bij het Bravis ziekenhuis, locatie Roosendaal.

Stichting Bravis ziekenhuis is hiervoor een verplichting aangegaan om een bijdrage te leveren aan een mogelijke restant boekwaarde voortvloeiend uit een verhuizing van het ZRTI vestiging Roosendaal binnen 30 jaar na oprichting die een gevolg is van verhuizing naar het Bravis ziekenhuis, locatie Roosendaal.

Fiscale eenheid omzetbelasting

Stichting Bravis ziekenhuis vormt een fiscale eenheid voor de omzetbelasting, met ingang van 1 december 2018 bestaat deze fiscale eenheid uit de volgende ondernemingen:

- Stichting Bravis ziekenhuis;
- Pathos, pathologie laboratorium Zuid West Nederland B.V.;
- Paramedisch Centrum Zuid West Nederland B.V.;
- Bravis Zorg B.V.;
- Bariatrisch Centrum Zuid West Nederland B.V.;
- Dermatologisch Centrum Zuid West Nederland B.V.;
- Poliklinische Apotheek Lievensberg B.V.

Stichting Bravis ziekenhuis is hoofdelijk aansprakelijk voor de binnen de fiscale eenheid omzetbelasting ontstane schulden.

Huurverplichtingen

Het Bravis ziekenhuis heeft huurverplichtingen tot mei 2024 in verband met de huur van een polikliniekruimte in Etten-Leur ter grootte van circa € 76.900 per kwartaal. Hiervoor is een bankgarantie ad € 68.750 afgegeven bij de Rabobank.

Investeringsverplichtingen

Stichting Bravis ziekenhuis is per 31 december investeringsverplichtingen aangegaan op investeringsprojecten ten bedrage van € 1.122.010.

5.1.5 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

PASSIVA

14. Niet in de balans opgenomen regelingen

Huurverplichtingen

<u>Firma / contractperiode</u>	<u>Omschrijving</u>	<u>Kortlopend deel (< 1 jr.)</u>	<u>Langlopend (> 1 jr.)</u>	<u>Hiervan langlopend (> 5 jr.)</u>
		€	€	€
Linde Gas Therapeutics 01-07-2017 t/m 31-12-2020	Huur cilinders	61.200	61.200	--
Synergy health / Lips+ Cleanlease 01-04-2019 t/m 31-03-2022	Huur linnengoed	72.010	162.020	--
Canon 01-12-2014 t/m 01-06-2020	Huur kopieerapparatuur	40.800	20.400	--
Watercompany 01-01-2014 t/m 01-01-2020	Huur waterkoelers	7.700	23.100	--
Renewi (voorheen KLOK) 01-11-2015 t/m 31-10-2019	Huur perscontainer en rolcontainers	6.950	--	--
Prestige Drinkservice 01-01-2016 t/m 31-12-2020	Huur koffieautomaten (verrekening via koffieafname, kosten circa € 100.000 pj.)	100.000	100.000	--
Beckman coulter 01-01-2016 t/m 26-05-2025	Afnameverplichting reagentia	671.000	4.026.000	279.500
Ambius 01-06-2016 t/m 01-06-2020	Huur binnenbeplanting	4.725	4.725	--
Woonstichting Etten-Leur t/m 01-05-2024	Huur ruimte	307.600	1.538.000	--
St. tanteLouise t/m 13-12-2027	Huur poli ruimte	75.000	600.000	225.000
Mytyschool Roosendaal onbepaalde tijd	huur ruimte revalidatie	41.200	--	--
Medisch Centrum De Grebbe t/m 30-04-2023	Huur poli ruimte	12.600	50.400	--
St. Beheer Boerhaaveplein t/m 31-12-2020	Huur Boerhaaveplein 3	20.900	20.900	--

Leaseverplichtingen

<u>Firma / contractperiode</u>	<u>Omschrijving</u>	<u>Kortlopend deel (< 1 jr.)</u>	<u>Langlopend (> 1 jr.)</u>	<u>Hiervan langlopend (> 5 jr.)</u>
		€	€	€
Athlon 01-01-2016 t/m 01-02-2019	Huur / lease vervoermiddelen	61.600	--	--
Mercedes-Benz	Lease vervoermiddelen	41.200	--	--

5.1.6 MUTATIEOVERZICHT IMMATERIELE VASTE ACTIVA

	Software	Kosten van goodwill die van derden is verkregen	Totaal
	€	€	€
Stand per 1 januari 2018			
- aanschafwaarde	23.307.722	0	23.307.722
- cumulatieve afschrijvingen	12.045.215	0	12.045.215
Boekwaarde per 1 januari 2018	<u>11.262.507</u>	<u>0</u>	<u>11.262.507</u>
Mutaties in het boekjaar			
- investeringen	875.675	600.000	1.475.675
- afschrijvingen	2.663.347	40.000	2.703.347
- bijzondere waardeverminderingen	0	560.000	560.000
<i>- desinvesteringen</i>	0	0	0
aanschafwaarde	0	0	0
overboeking onderhanden projecten	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0
per saldo	0	0	0
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-1.787.672</u>	<u>0</u>	<u>-1.787.672</u>
Stand per 31 december 2018			
- aanschafwaarde	24.183.397	600.000	24.783.397
- cumulatieve afschrijvingen	14.708.562	600.000	15.308.562
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>9.474.835</u>	<u>0</u>	<u>9.474.835</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	20,0%	20,0%	

5.1.7 MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruittbetalingen op materiële vaste activa	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2018					
- aanschafwaarde	236.145.429	69.326.414	138.960.592	1.556.985	445.989.420
- cumulatieve afschrijvingen	121.807.684	52.035.608	106.830.960	0	280.674.252
Boekwaarde per 1 januari 2018	<u>114.337.745</u>	<u>17.290.806</u>	<u>32.129.632</u>	<u>1.556.985</u>	<u>165.315.168</u>
Mutaties in het boekjaar					
- investeringen	15.096.849	1.342.702	14.269.059	6.887.662	37.596.272
- reclassificatie mva in uitvoering	1.421.959	0	0	-1.421.959	0
- afschrijvingen	9.564.723	2.660.016	8.509.128	0	20.733.867
- <i>reclassificaties</i>					
aanschafwaarde	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0
per saldo	0	0	0	0	0
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>6.954.085</u>	<u>-1.317.314</u>	<u>5.759.931</u>	<u>5.465.703</u>	<u>16.862.405</u>
Stand per 31 december 2018					
- aanschafwaarde	252.664.237	70.669.116	153.229.651	7.022.688	483.585.692
- cumulatieve afschrijvingen	131.372.407	54.695.624	115.340.088	0	301.408.119
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>121.291.830</u>	<u>15.973.492</u>	<u>37.889.563</u>	<u>7.022.688</u>	<u>182.177.573</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	0-20%	5-10%	10-20%	0%	

5.1.8 MUTATIEOVERZICHT FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	Deelnemingen in groepsmaat- schappijen	Deelnemingen in overige ver- bonden maat- schappijen	Andere deelnemingen	Overige vorderingen	Totaal
	€	€	€	€	€
Boekwaarde per 1 januari 2018	0	1.068.578	304.061	323.098	1.695.737
Toevoegingen	0	0	0	623.940	623.940
Reclassificatie	248.156	-248.156			0
Resultaat deelnemingen	11.143	400.018	21.273	0	432.434
Ontvangen dividend		-300.000		0	-300.000
Aankoop	268.593				268.593
Rente lease				-23.098	-23.098
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>527.892</u>	<u>920.440</u>	<u>325.334</u>	<u>923.940</u>	<u>2.697.606</u>

Toelichting:

Met ingang van 01-09-2018 is het kapitaalbelang in Poliklinische Apotheek Lievensberg B.V. 100% in plaats van 50%. Het belang is geherrubriceerd naar deelnemingen in groepsmaatschappijen.

BIJLAGE

5.1.9 Overzicht langlopende schulden ultimo 2018 (geconsolideerd)

Leninggever	Datum	Hoofdsom	Totale looptijd	Soort lening	Werkelijke-rente	Einddatum rentevast periode	Restschuld 31 december 2017	Correcties	Nieuwe leningen in 2018	Aflossing in 2018	Restschuld 31 december 2018	Restschuld over 5 jaar	Resteren de looptijd in jaren in eind 2018	Aflos-singswijze	Aflossing 2019	Gestelde zekerheden
		€			%		€	€	€	€	€	€			€	
L18 NWB	1-jul-93	3.403.352	30	Onderhands	2,02%	10-9-2023	680.670		0	113.445	567.225	0	5	Lineair	113.445	Rijksgarantie
L19 NWB	14-sep-94	3.403.352	30	Onderhands	1,15%	14-9-2019	794.116		0	113.445	680.671	113.446	6	Lineair	113.445	Rijksgarantie
L28 ABN-AMRO	1-mei-03	4.084.022	18	Onderhands	4,23%	30-3-2018	737.393		0	737.393	0	0	0	Lineair	0	Waarborgfonds
L30 ABN-AMRO	9-sep-03	4.000.000	20	Onderhands	4,64%	9-9-2018	1.150.000	-1.000.000	0	150.000	0	0	0	Lineair	0	Waarborgfonds
L30(1) BNG	10-sep-18	1.000.000	5	Onderhands	0,16%	9-9-2023	0	1.000.000	0	50.000	950.000	0	4	Lineair	200.000	Waarborgfonds
L31 BNG bank	1-nov-03	1.247.896	22	Onderhands	1,85%	1-11-2018	453.779		0	453.779	0	0	0	Lineair	0	Rijksgarantie
L32 NWB	12-feb-04	16.000.000	30	Onderhands	0,470%	13-11-2023	8.533.334		0	533.333	8.000.001	5.333.339	15	Lineair	533.333	Waarborgfonds
L36 NWB	1-jul-04	10.000.000	30	Onderhands	1,135%	1-7-2019	5.666.668		0	333.333	5.333.335	3.666.671	16	Lineair	333.333	Waarborgfonds
L37 BNG	1-jul-16	3.000.000	18	Onderhands	0,185%	1-7-2021	2.833.333		0	166.667	2.666.666	1.833.330	16	Lineair	166.667	Waarborgfonds
L38(2) NWB	1-jul-11	5.200.000	13	Onderhands	3,61%	1-7-2021	2.800.000		0	400.000	2.400.000	400.000	6	Lineair	400.000	Waarborgfonds
L42 NWB	21-sep-15	9.600.000	15	Onderhands	0,575%	21-9-2020	8.320.000		0	640.000	7.680.000	4.480.000	12	Lineair	640.000	Waarborgfonds
L43 BNG	30-mei-16	1.375.000	10	Onderhands	0,60%	29-5-2021	1.237.500		0	137.500	1.100.000	412.500	7	Lineair	137.500	Waarborgfonds
L45 BNG	20-jun-08	3.750.000	15	Onderhands	0,24%	20-6-2023	1.500.000		0	250.000	1.250.000	0	4	Lineair	250.000	Waarborgfonds
NW1 ABN-AMRO	17-sep-07	4.900.000	20	Onderhands	2,25%	17-9-2022	2.450.000		0	245.000	2.205.000	980.000	8	Lineair	245.000	Geen
LE42 BNG	1-mei-14	2.960.906	10	Onderhands	1,45%	29-12-2022	1.096.626		0	219.328	877.298	0	4	Lineair	219.328	Waarborgfonds
LE44 BNG	31-mrt-11	13.613.406	10	Onderhands	3,495%	31-3-2021	2.212.178		0	680.670	1.531.508	0	2	Lineair	680.670	Waarborgfonds
LE46 BNG	4-mei-06	7.500.000	20	Onderhands	4,18%	5-5-2026	3.187.500		0	375.000	2.812.500	937.500	7	Lineair	375.000	Waarborgfonds
LE47 BNG	10-mei-12	30.000.000	20	Onderhands	3,265%	10-5-2032	22.500.000		0	1.500.000	21.000.000	13.500.000	15	Lineair	1.500.000	Waarborgfonds
LE48 RABO	1-apr-13	10.000.000	10	Onderhands	1,75%	1-3-2023	5.000.000		0	1.000.000	4.000.000	0	4	Lineair	1.000.000	Geen
LE49 RABO	31-jan-14	20.000.000	20	Onderhands	2,94%	31-1-2034	17.000.000		0	1.000.000	16.000.000	11.000.000	14	Lineair	1.000.000	Waarborgfonds
LE50 RABO	1-sep-15	13.000.000	20	Onderhands	0,63%	1-9-2020	11.700.000		0	650.000	11.050.000	7.800.000	17	Lineair	650.000	Waarborgfonds
LE51 BNG	30-nov-15	11.000.000	20	Onderhands	0,45%	30-11-2020	9.900.000		0	550.000	9.350.000	6.600.000	17	Lineair	550.000	Waarborgfonds
B01 RABO	29-jan-16	6.810.000	7	Onderhands	3,10%	14-1-2023	6.214.125		0	340.500	5.873.625	0	4	Lineair	340.500	Geen
B02 RABO	29-jan-16	6.810.000	5	Onderhands	2,80%	14-1-2021	6.214.125		0	340.500	5.873.625	0	2	Lineair	340.500	Geen
B03 ABN	29-jan-16	8.240.000	7	Onderhands	3,10%	14-1-2023	7.519.000		0	412.000	7.107.000	0	4	Lineair	412.000	Geen
B04 ABN	29-jan-16	8.240.000	5	Onderhands	2,80%	14-1-2021	7.519.000		0	412.000	7.107.000	0	2	Lineair	412.000	Geen
Key Equipment	30-nov-08	594.895	10	Lease	Onbekend	n.v.t.	942.500		0	54.538	0	0	0	Lineair	0	Geen
ABN-AMRO	1-apr-16	1.200.000	7	Onderhands	2,75%	n.v.t.	771.000		0	171.600	771.000	0	4	Lineair	171.600	Geen
Totaal							138.216.485	0	0	12.030.031	126.186.454	57.056.786			10.784.319	

Toelichting:

Leningnummer L28 ABN-AMRO en L31 BNG bank, zijn in 2018 vervroegd afgelost.
Leningnummer L30 ABN-AMRO is in 2018 overgesloten naar een lening bij BNG-bank.
Van leningnummer L32 is in 2018 het rentepercentage gewijzigd van 1,865% naar 0,47% voor 5 jaar vast.
Van leningnummer L48 is in 2018 het rentepercentage gewijzigd van 3,00% naar 1,75% voor 5 jaar vast.
Van leningnummer L45 is in 2018 het rentepercentage gewijzigd van 4,86% naar 0,24% voor 5 jaar vast.

5.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

BATEN

15. Opbrengsten zorgprestaties

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Opbrengsten zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	294.260.935	281.588.320
Opbrengsten GGZ	4.624.283	4.344.753
Opbrengsten jeugdwet	494.981	450.087
Overige zorgprestaties	1.755.318	3.569.768
Totaal	<u>301.135.517</u>	<u>289.952.928</u>

Toelichting:

De toename van de opbrengsten zorgprestaties is een gevolg van tariefstijgingen, volumegroei en afrekeningen oude schadelastjaren.

16. Subsidies

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van VWS	3.216.242	2.331.778
Beschikbaarheidsbijdragen Opleidingen	3.052.671	1.939.080
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	453.028	275.156
Totaal	<u>6.721.941</u>	<u>4.546.014</u>

Toelichting:

De subsidies hebben met name betrekking op de kwaliteitssubsidie en beschikbaarheidsbijdrage. De toename van de subsidie-opbrengsten in 2018 ten opzichte van 2017 wordt met name veroorzaakt door de beschikbaarheidsbijdrage Acute verloskunde voor 2018, welke in 2017 niet van toepassing is.

17. Overige bedrijfsopbrengsten

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Overige dienstverlening	9.224.032	8.144.261
Huuropbrengsten	1.821.003	1.775.158
Overig	257.645	196.458
Totaal	<u>11.302.680</u>	<u>10.115.877</u>

Toelichting:

De overige opbrengsten betreffen met name verhuurd, parkeeropbrengsten, restaurantopbrengsten en diverse doorbelastingen en doorberekeningen van kosten.

LASTEN

18. Personeelskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Lonen en salarissen	102.708.284	98.199.248
Sociale lasten	16.292.168	16.064.578
Pensioenpremies	8.908.379	8.417.977
Andere personeelskosten	5.726.875	5.404.218
Subtotaal	<u>133.635.706</u>	<u>128.086.021</u>
Personeel niet in loondienst	5.669.818	5.844.559
Totaal personeelskosten	<u>139.305.524</u>	<u>133.930.580</u>
Gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's) per segment: Ziekenhuis	<u>2.121</u>	<u>2.093</u>
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden	<u>2.121</u>	<u>2.093</u>

Hiervan zijn er geen werknemers werkzaam buiten Nederland

5.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING**LASTEN****19. Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa**

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Afschrijvingen:		
- immateriële vaste activa	2.703.347	0
- materiële vaste activa	20.733.868	23.030.803
Totaal afschrijvingen	<u>23.437.215</u>	<u>23.030.803</u>

20. Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Bijzondere waardeverminderingen van:		
- immateriële vaste activa	560.000	0
Totaal	<u>560.000</u>	<u>0</u>

Toelichting:

De bijzondere waardeverminderingen in 2018 betreft de afwaardering van de goodwill naar nihil ten aanzien van de aankoop van 50% van de aandelen in de Poliklinische Apotheek Lievensberg B.V. Op basis van het behaalde resultaat in 2018 en de lagere toekomstige resultaten is deze bijzondere waardevermindering toegepast.

21. Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Honorarium medische specialisten	49.098.874	46.818.955
Totaal	<u>49.098.874</u>	<u>46.818.955</u>

Toelichting:

In de honorariumkosten zijn, indien daarover afspraken zijn gemaakt, de kosten voor eigen rekening van medische specialisten verwerkt.

22. Overige bedrijfskosten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	9.483.502	7.721.301
Algemene kosten	18.431.890	17.512.562
Patiënt- en bewonersgebonden kosten	63.071.302	60.718.232
Onderhoud en energiekosten:		
- Onderhoud en energiekosten	6.234.408	6.317.061
Huur en leasing	1.028.828	1.149.801
Dotaties en vrijval voorzieningen	543.793	-324.935
Totaal overige bedrijfskosten	<u>98.793.723</u>	<u>93.094.022</u>

Toelichting:

Het verschil tussen de Dotaties en vrijval voorzieningen in de balans en de Dotaties en vrijval voorzieningen betreft met name de Voorziening dubieuze debiteuren.

5.1.10 TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE RESULTATENREKENING

LASTEN

23. Financiële baten en lasten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Rentebaten	10.023	3.649
Resultaat deelnemingen	432.434	298.421
Subtotaal financiële baten	<u>442.457</u>	<u>302.070</u>
Rentelasten	<u>-3.109.998</u>	<u>-3.602.995</u>
Subtotaal financiële lasten	<u>-3.109.998</u>	<u>-3.602.995</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u><u>-2.667.541</u></u>	<u><u>-3.300.925</u></u>

24. Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Vennootschapsbelasting	-80.594	-32.827
Totaal belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	<u><u>-80.594</u></u>	<u><u>-32.827</u></u>

Toelichting:

De effectieve belastingdruk is geen 25% van het resultaat, aangezien slechts een deel van de in de consolidatie opgenomen maatschappijen vennootschapsbelastingplichtig zijn.

25. Aandeel derden

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Aandeel derden	-136.834	-135.501
Totaal aandeel derden	<u><u>-136.834</u></u>	<u><u>-135.501</u></u>

Toelichting:

Betreft het aandeel van de dermatologen (48,56%) in het resultaat van Dermatologisch Centrum Zuid West Nederland B.V.

26. WNT-verantwoording 2018 Stichting Bravis ziekenhuis

De WNT is van toepassing op Stichting Bravis ziekenhuis. Het voor Stichting Bravis ziekenhuis toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018: € 189.000 (Klasse V).

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking:

Bedragen x € 1	J.M.L Ensing	T.H. Mennema-Vastenhout
Functiegegevens	Voorzitter RvB	Lid RvB
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	222.015	177.327
Beloningen betaalbaar op termijn	11.559	11.482
Subtotaal	233.574	188.809
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000	189.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	233.574	188.809
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	Afbouwfase van het overgangsrecht	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017		
Functiegegevens	Voorzitter RvB	Lid RvB
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/7 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	220.212	84.936
Beloningen betaalbaar op termijn	23.310	5.562
Subtotaal	243.522	90.498
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	181.000	91.244
Totale bezoldiging	243.522	90.498

Toelichting:

De overschrijding bij J.M.L. Ensing wordt veroorzaakt door afspraken welke zijn gemaakt op 18 november 2012, welke volgens de overgangsregeling gedurende 4 jaren na 1 januari 2014 worden gerespecteerd. De bezoldiging van J.M.L. Ensing is met ingang van 2018 conform de WNT afgebouwd.

Toezichthoudende topfunctionarissen:

Bedragen x € 1	L.A.M. v.d. Nieuwenhuizen RA	Ir. G.P. Jacobs	Mr. drs. J.A.M. Dingelstad
Functiegegevens	Voorzitter	Vice-voorzitter	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	18.000	15.000	12.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	28.350	18.900	18.900
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017			
Functiegegevens	Voorzitter	Vice-voorzitter	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	15.000	12.500	10.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	27.150	18.100	18.100

26. WNT-verantwoording 2018 Stichting Bravis ziekenhuis

Bedragen x € 1	Prof. dr. M.C.E. van Dam-Mieras	R.M. Aleva	Mr. drs. A.M.M. van Breugel
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/7 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	14.000	6.000	12.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	18.900	9.527,67	18.900
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017			
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	N.v.t.	1/1 - 31/12
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	10.000	N.v.t.	10.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	18.100	N.v.t.	18.100

Bedragen x € 1	Mr. drs. D.J.M.P. Horsmeier MM
Functiegegevens	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 30/6
Bezoldiging	
Totale bezoldiging	6.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	9.372,33
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2017	
Functiegegevens	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/7 - 31/12
Bezoldiging	
Totale bezoldiging	5.000
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	9.124

27. Honoraria accountant

	2018	2017
	€	€
De honoraria van de accountant over 2018 zijn als volgt		
1 Controle van de jaarrekening	220.298	198.965
2 Overige controlewerkzaamheden (w.o. Regeling AO/IC en Nacalculatie)	0	22.173
3 Fiscale advisering	76.525	38.613
4 Niet-controlediensten	0	0
Totaal honoraria accountant	<u>296.823</u>	<u>259.751</u>

Toelichting:

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij de Stichting en de in de consolidatie betrokken maatschappijen zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in artikel 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort. De opgenomen bedragen voor controle van de jaarrekening zijn gebaseerd op het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht.

28. Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de instelling, haar deelnemingen en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen.

Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke grondslag.

De bezoldiging van de bestuurders en toezichhouders is opgenomen onder punt 25.

5.1.11 ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2018
 (na resultaatbestemming)

	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
		€	€
ACTIVA			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	1	9.474.835	11.262.507
Materiële vaste activa	2	177.797.304	161.858.808
Financiële vaste activa	3	6.002.905	5.736.033
Totaal vaste activa		<u>193.275.044</u>	<u>178.857.348</u>
Vlottende activa			
Voorraden	4	6.008.452	5.323.761
Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten	5	771.041	3.323.010
Debiteuren en overige vorderingen	6	61.994.126	51.744.032
Liquide middelen	7	2.296.504	20.102.169
Totaal vlottende activa		<u>71.070.123</u>	<u>80.492.972</u>
Totaal activa		<u><u>264.345.167</u></u>	<u><u>259.350.320</u></u>
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Kapitaal	8	90	90
Algemene en overige reserves		61.072.944	49.335.362
Totaal eigen vermogen		<u>61.073.034</u>	<u>49.335.452</u>
Vorzieningen	9	7.443.824	12.844.744
Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	10	114.802.735	126.377.553
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)			
Overige kortlopende schulden	11	81.025.574	70.792.571
Totaal passiva		<u><u>264.345.167</u></u>	<u><u>259.350.320</u></u>

5.1.12 ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING OVER 2018

	<u>Ref.</u>	<u>2018</u> €	<u>2017</u> €
BEDRIJFSOPBRENGSTEN			
Opbrengsten zorgprestaties	13	286.798.091	274.863.418
Subsidies	14	6.721.941	4.546.014
Overige bedrijfsopbrengsten	15	17.448.505	15.813.220
Som der bedrijfsopbrengsten		<u>310.968.537</u>	<u>295.222.652</u>
BEDRIJFSLASTEN			
Personeelskosten	16	135.864.732	129.668.860
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	17	22.953.059	22.599.570
Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	18	560.000	0
Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten	19	46.542.800	44.663.001
Overige bedrijfskosten	20	97.784.384	91.158.826
Som der bedrijfslasten		<u>303.704.975</u>	<u>288.090.257</u>
BEDRIJFSRESULTAAT		7.263.562	7.132.395
Financiële baten en lasten	21	-2.212.095	-2.929.464
RESULTAAT UIT GEWONE BEDRIJFSUITOEFENING		<u>5.051.467</u>	<u>4.202.931</u>
RESULTAAT BOEKJAAR		<u><u>5.051.467</u></u>	<u><u>4.202.931</u></u>

5.1.13 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING ENKELVOUDIGE JAARREKENING

5.1.13.1 Algemeen

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de enkelvoudige jaarrekening zijn gelijk aan die voor de geconsolideerde jaarrekening (zie 5.1.4 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling).

5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

Voor zover posten uit de enkelvoudige balans niet afwijken van de geconsolideerde balans zijn deze hierna niet nader toegelicht en wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans.

ACTIVA

1. Immateriële vaste activa

	31-dec-18	31-dec-17
	€	€
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Kosten van goodwill die van derden is verkregen	0	0
Software	9.474.835	11.262.507
Totaal immateriële vaste activa	9.474.835	11.262.507
<i>Het verloop van de immateriële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:</i>		
	2018	2017
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	11.262.507	13.329.477
Bij: investeringen	1.475.675	524.341
Af: afschrijvingen	2.703.347	2.591.311
Af: bijzondere waardeverminderingen	560.000	0
Boekwaarde per 31 december	9.474.835	11.262.507

Toelichting:

Hieronder is opgenomen de betaalde goodwill voor verkrijging van 50% van de aandelen in de Poliklinische Apotheek Lievensberg B.V. De goodwill is in 2018 volledig afgeschreven tot nihil. Zie hiervoor de toelichting bijzondere waardevermindering. Daarnaast zijn in 2018 de software geherrubriceerd naar de immateriële vaste activa in plaats van de materiële vaste activa. Voor een nadere specificatie van het verloop van de immateriële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.15.

2. Materiële vaste activa

	31-dec-18	31-dec-17
	€	€
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Bedrijfsgebouwen en terreinen	118.180.301	111.703.740
Machines en installaties	15.973.492	17.290.806
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	36.620.823	31.307.277
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	7.022.688	1.556.985
Totaal materiële vaste activa	177.797.304	161.858.808
<i>Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:</i>		
	2018	2017
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	161.858.808	161.241.902
Bij: investeringen	36.188.207	20.625.165
Af: herrubricering	0	0
Af: afschrijvingen	20.249.711	20.008.259
Boekwaarde per 31 december	177.797.304	161.858.808

Toelichting:

Voor een nadere specificatie van het verloop van de materiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.16. De vaste activa zijn als zekerheid gesteld voor de langlopende schulden. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het overzicht van de langlopende leningen in bijlage 5.1.19 en toelichting overige schulden. Er bestaan geen beperkingen op het eigendom van de opgenomen activa.

3. Financiële vaste activa

	31-dec-18	31-dec-17
	€	€
<i>De specificatie is als volgt:</i>		
Deelnemingen in groepsmaatschappijen	3.033.191	3.140.296
Deelnemingen in overige verbonden maatschappijen	920.440	1.068.578
Vorderingen op groepsmaatschappijen	800.000	900.000
Andere deelnemingen	325.334	304.061
Overige vorderingen	923.940	323.098
Totaal financiële vaste activa	6.002.905	5.736.033
<i>Het verloop van de financiële vaste activa is als volgt:</i>		
	2018	2017
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	5.736.033	3.949.028
Toevoegingen	623.940	912.000
Resultaat deelnemingen	797.436	599.540
Ontvangen dividend	-1.300.000	-450.000
Verstrekke leningen	0	900.000
Mutatie / afwaardering	268.594	-126.499
Aflossingen	-100.000	0
Rente lease	-23.098	-48.036
Boekwaarde per 31 december	6.002.905	5.736.033

5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS**ACTIVA****Toelichting:**

Voor een nadere specificatie van het verloop van de financiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.17.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

Onder deelnemingen in groepsmaatschappijen is opgenomen:

- Een 100%-kapitaalbelang in Bravis Zorg B.V. Stichting Bravis ziekenhuis bezit 100% van het uitstaande aandelenkapitaal. Tevens vormt het bestuur van de Stichting ook het bestuur van de vennootschap. Het positieve resultaat van Bravis Zorg B.V. bedraagt in 2018: € 231.172;
- Een 100% kapitaalbelang in Paramedisch Centrum Zuid West Nederland B.V. Het positieve resultaat van Paramedisch Centrum Zuid West Nederland B.V. bedraagt in 2018: € 49.600.
- Een 100% kapitaalbelang in Poliklinische Apotheek Lievensberg B.V. Met ingang van 01-09-2018 is het resterende 50%-deel aangekocht tegen een koopsom van € 868.595, waarmee het belang met ingang van 01-09-2018 100% is. Het positieve resultaat verwerkt in 2018 bedraagt: € 38.148.
- Een 100% kapitaalbelang in Pathos, pathologie laboratorium Zuid West Nederland B.V., in 2018 is de Stichting omgezet in een B.V. waardoor deze met ingang van 2018 wordt opgenomen als deelneming. Het positieve resultaat verwerkt in 2018 in verband met omzetting naar een B.V. bedraagt: € 81.852.

Deelnemingen in overige verbonden maatschappijen

Onder vorderingen op partipanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen is opgenomen:

- Een 50%-kapitaalbelang in de Poliklinische Apotheek Bravis Roosendaal C.V., waarbij de Poliklinische Apotheek Franciscus Roosendaal B.V. de beherend vennoot is. Naast Stichting Bravis ziekenhuis nemen RosaPoli B.V. te Roosendaal (45%) en Apotheek Nieuw Gastel B.V. te Oud-Gastel (5%) deel in deze C.V. Bij het opstellen van de jaarrekening zijn de definitieve cijfers over het verslagjaar van deze deelneming nog niet bekend. Het voorlopige resultaat over 2018 bedraagt € 562.370 (100%). In het boekjaar heeft een dividenduitkering van € 300.000 plaatsgevonden.
- Een 45%-kapitaalbelang in de Poliklinische Apotheek Franciscus Roosendaal B.V. Het resultaat over het verslagjaar bedraagt: nihil.
- Een 36%-kapitaalbelang in Microvida C.V., waarbij Microvida Beheer B.V. de beherend vennoot is. Naast Stichting Bravis ziekenhuis nemen Amphia (49%) en ZorgSaam (15%) deel. Bij het opstellen van de jaarrekening zijn de definitieve cijfers over het verslagjaar van deze deelneming nog niet bekend. Het voorlopige resultaat over 2017/2018 bedraagt € 317.048 (100%).

Vorderingen op groepsmaatschappijen

Onder vorderingen op groepsmaatschappijen is opgenomen een in 2017 verstrekte geldlening aan Stichting Beheer Boerhaaveplein voor aankoop van het pand aan de Vijfhuizenberg 56 te Roosendaal ad € 1.000.000, met een looptijd van 10 jaar. De aflossingsverplichting over het jaar 2019 ad € 100.000, is opgenomen onder de kortlopende vorderingen.

Andere deelnemingen

Onder andere deelnemingen is opgenomen:

- Een lening u/g MediRisk ad € 34.034 (oorspronkelijk bedrag f 75.000). Dit betreft een participatie in het waarborgvermogen van MediRisk. Dit is een onderlinge waarborgmaatschappij voor instellingen in de gezondheidszorg. Deze lening heeft betrekking op een beroepsaansprakelijkheidsverzekering. Uit voorzichtigheid is ultimo 2017 dit bedrag afgewaardeerd naar nihil.
- Kapitaalstortingen sinds 2010 in MediRisk ter versterking van het solvabiliteitsvermogen van MediRisk. Dit is een onderlinge waarborgmaatschappij voor instellingen in de gezondheidszorg. De Stichting heeft minder dan 20% van het uistaande kapitaal in handen. De Stichting heeft geen beleidsbepalende invloed in MediRisk en is ook niet in het bestuur van MediRisk vertegenwoordigd. Het positieve resultaat over 2017 bedraagt € 1.127. Uit voorzichtigheid is ultimo 2017 dit bedrag afgewaardeerd naar nihil.
- Aandeel in waarborgkapitaal van CentraMed met betrekking tot de beroepsaansprakelijkheidsverzekering. Het positieve resultaat over 2018 bedraagt: € 21.273.

Overige vorderingen

Onder overige vorderingen zijn opgenomen een tweetal financial leaseverplichtingen aangegaan in 2008 inzake de financiering van de warmtekraachtkoppeling van het ziekenhuis. De eerste leaseverplichting is aangegaan per 1 januari 2008 voor een looptijd van 8,5 jaren. De tweede leaseverplichting is aangegaan per 30 november 2008 met een totale duur van 9,75 jaren. Onder deze post zijn de rente- en kostencomponenten van de toekomstige leaseverplichtingen opgenomen. Hiervan valt jaarlijks een lineair gedeelte vrij ten laste van de financiële baten en lasten. Deze kapitaallasten bedragen voor 2018: € 23.098.

In 2019 is onder de overige vorderingen opgenomen de vordering uit hoofde van transitierегeling.

5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

ACTIVA

Toelichting op belangen in andere rechtspersonen of vennootschappen:

Naam en rechtsvorm en woonplaats rechtspersoon	Kernactiviteit	Verschaft kapitaal €	Kapitaalbe- lang (in %)	Eigen vermogen €	Resultaat €
Rechtstreekse kapitaalbelangen >= 20%:					
Bravis Zorg B.V.	Beheerdiensten	18.000	100%	1.411.078	233.551
Paramedische Centrum Zuid West Nederland B.V.	Paramedische zorg	18.000	100%	1.012.369	49.600
Poliklinische Apotheek Lievensberg B.V.	Apothekersdiensten	18.000	100%	525.359 (2017)	14.525 (2017)
				527.892 (2018)	-3.382 (2018)
Pathos, pathologie laboratorium Zuid West Nederland B.V.	Laboratoriumdiensten	1.000	100%	81.852	0
Poliklinische Apotheek Franciscus Rosendaal B.V.	Apothekersdiensten	8.100	45%	14.719	0
Zeggenschapsbelangen:					
Stichting Beheer Boerhaaveplein	Exploitatie gebouwen	0	0%	996.739	66.504
Belangen samen met dochtermaatschappijen:					
Bariatrisch Centrum Zuid West Nederland B.V.	Verzekerde zorg	18.000	100%	1.193.761	147.625
Dermatologisch Centrum Zuid West Nederland B.V.	Verzekerde zorg	18.000	51%	442.663	281.782
Volledig aansprakelijk vennoot van VoF of C.V.:					
Poliklinische Apotheek Bravis Rosendaal C.V.	Apothekersdiensten	0	50%	383.636	562.370
Microvida C.V. + Microvida B.V.	Laboratorium	612.000	36%	2.010.872 (2018)	110.000 (2017/2018)

4. Voorraden

De specificatie is als volgt:

	31-dec-18 €	31-dec-17 €
Magazijnvoorraad	1.307.998	1.255.385
Voorraad OK	1.909.630	1.607.598
Voorraad lab	458.974	407.824
Voorraad apotheek	2.055.668	1.750.232
Voorraad röntgen	276.182	302.722
Totaal voorraden	<u>6.008.452</u>	<u>5.323.761</u>

Toelichting:

Een voorziening voor incurante voorraden wordt per 31-12-2018 niet noodzakelijk geacht. Op de voorraden is pandrecht gevestigd als zekerheid gesteld voor de kredietfaciliteit.

5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS**ACTIVA****5. Onderhanden werk uit hoofde van DBC's / DBC-zorgproducten**

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
	€	€
Onderhanden werk DBC's / DBC-zorgproducten	31.935.047	31.669.938
Onderhanden werk DBC's PAAZ	2.589.743	2.784.703
Af: ontvangen voorschotten	-33.753.749	-31.131.631
Totaal onderhanden werk	<u>771.041</u>	<u>3.323.010</u>

Toelichting:

Deze onderhanden werk positie heeft betrekking op de Diagnose Behandeling Combinaties (DBC's). Het opgenomen onderhanden werk en ontvangen voorschotten van verzekeraars zijn inclusief honorarium. De onderhanden werk positie omvat zowel DBC's waarvan in 2018 landelijke maximumprijzen zijn vastgesteld (A-segment), als DBC's waarover vrij onderhandeld kan worden met zorgverzekeraars (B-segment).

6. Debiteuren en overige vorderingen

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
	€	€
Vorderingen op debiteuren	43.490.849	40.013.921
Nog te factureren omzet DBC's / DBC-zorgproducten	3.813.878	2.842.338
Overige vorderingen:		
Vorderingen op groepsmaatschappijen	2.026.055	1.745.289
Vorderingen op participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen	2.576.699	152.695
Vordering garantieregeling kapitaallasten	0	927.287
Vooruitbetaalde bedragen en vooruitontvangen facturen	5.042.824	3.867.762
Nog te ontvangen bedragen:		
Nog te ontvangen van personeel	169.422	133.520
Nog te ontvangen BTW	0	418.231
Nog te ontvangen subsidie	2.050.381	789.364
Overige overlopende activa	2.824.018	853.625
Totaal debiteuren en overige vorderingen	<u>61.994.126</u>	<u>51.744.032</u>

Toelichting:

De voorziening die in aftrek op de vorderingen is gebracht, bedraagt € 354.500 (2017: € 599.000). Het saldo van deze voorziening is bepaald door op balansdatum de openstaande posten te beoordelen op mogelijke oninbaarheid.

De rente voor de rekening couranten voor "Vorderingen op groepsmaatschappijen en Vorderingen op participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen" bedraagt 3,8%. Er zijn geen zekerheden of aflossingsschema's overeengekomen.

In de overige vorderingen is begrepen een bedrag van € 1.335.861 (2017: € 628.021) met een resterende looptijd langer dan 1 jaar.

7. Liquide middelen

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
	€	€
Bankrekeningen	2.291.398	20.098.760
Kassen	5.106	3.409
Totaal liquide middelen	<u>2.296.504</u>	<u>20.102.169</u>

Toelichting:

De liquide middelen zijn vrij beschikbaar.

5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

PASSIVA

8. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de volgende componenten:

	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
	€	€
Kapitaal	90	90
Algemene en overige reserves	61.072.944	49.335.362
Totaal eigen vermogen	<u>61.073.034</u>	<u>49.335.452</u>

Kapitaal

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2018</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2018</u>
	€	€	€	€
Kapitaal	90	0	0	90
Totaal kapitaal	<u>90</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>90</u>

Algemene en overige reserves

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2018</u>	<u>Stelsel-</u> <u>wijziging</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2018</u>
	€	€	€	€	€
Algemene reserves:					
Reserve aanvaardbare kosten	48.013.614	6.686.115	5.051.467	0	59.751.196
Algemene reserve	1.321.748	0	0	0	1.321.748
Totaal algemene en overige reserves	<u>49.335.362</u>	<u>6.686.115</u>	<u>5.051.467</u>	<u>0</u>	<u>61.072.944</u>

Specificatie aansluiting geconsolideerd - enkelvoudig vermogen 31 december 2018 en resultaat over 2018

De specificatie is als volgt :

	<u>Eigen</u> <u>vermogen</u>	<u>Resultaat</u>
	€	€
Enkelvoudig eigen vermogen en resultaat:	61.073.034	5.051.467
Eigen vermogen en resultaat Stichting Beheer Boerhaaveplein	1.186.373	110.219
Resultaat omzetting naar Pathos B.V.	0	-81.853
Totaal geconsolideerd eigen vermogen en resultaat	<u>62.259.407</u>	<u>5.079.833</u>

Toelichting:

Zowel Stichting Beheer Boerhaaveplein als Pathos laboratorium Zuid West Nederland B.V. zijn opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Stichting Bravis ziekenhuis, maar zijn niet verwerkt als deelnemingen in de enkelvoudige jaarrekening van Stichting Bravis ziekenhuis.

9. Voorzieningen

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-2018</u>	<u>Stelsel-</u> <u>wijziging</u>	<u>Dotatie</u>	<u>Onttrekking</u>	<u>Vrijval</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-2018</u>
	€	€	€	€	€	€
Voorziening groot onderhoud	6.686.115	-6.686.115				0
Voorziening jubilea	2.595.463		629.942	133.310	0	3.092.095
Voorziening PLB	431.000		0	194.000	0	237.000
Voorziening aansprakelijkheid	2.228.870		895.979	10.000	0	3.114.849
Voorziening langdurig zieken	525.000		420.200	519.200	0	426.000
Overige voorzieningen	378.296		360.000	176.197	-11.781	573.880
Totaal voorzieningen	<u>12.844.744</u>	<u>-6.686.115</u>	<u>2.306.121</u>	<u>1.032.707</u>	<u>-11.781</u>	<u>7.443.824</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	<u>31-dec-2018</u>
	€
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	1.236.880
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	6.206.944
Hiervan langlopend (> 5 jr.)	3.092.095

5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

PASSIVA

Toelichting per categorie voorziening:Voorziening groot onderhoud

Per 1 januari 2018 is het stelsel inzake groot onderhoud gewijzigd, voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de grondslagen (meer specifiek naar paragraaf: "Vergelijking met voorgaand jaar"). De stelselwijziging is prospectief verwerkt.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea is gevormd ter dekking van de verplichtingen uit hoofde van toekomstige jubileumuitkeringen overeenkomstig de bepalingen in de RJ Richtlijn 271. Dit betekent dat in de balans de contante waarde van deze verplichtingen is opgenomen. Bij de jaarlijkse berekening van deze contante waarde wordt rekening gehouden met de leeftijdsopbouw van het dan aanwezige personeelsbestand, de hoogte van de uitkeringen, toekomstige salarisstijgingen en de geschatte kans dat van deze uitkeringen gebruik wordt gemaakt.

Voorziening PLB uren

De voorziening persoonsgebonden levensfasebudget (PLB) is gevormd ter dekking van de toekomstige kosten van de overgangsregeling in de CAO ziekenhuizen (opgenomen in de artikelen 13.2.3 van de CAO). Deze overgangsregeling voorziet in de jaarlijkse toekenning van extra PLB uren voor werknemers ouder dan 55 jaar. Bij de bepaling van de hoogte van deze voorziening is rekening gehouden met de salariering van de betreffende werknemers inclusief een opslag voor sociale lasten. In de balans is de contante waarde van deze verplichting opgenomen.

Voorziening aansprakelijkheid

De voorziening aansprakelijkheid wordt gevormd voor verwachte kosten inzake de onder het eigen risico vallende schadebetalingen. De hoogte van de voorziening per ultimo 2018 is vastgesteld op basis van de door de verzekeringsmaatschappij verstrekte opgave van de nog te verwachten kosten voor Stichting Bravis ziekenhuis.

Voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken strekt tot dekking van de kosten betrekking hebbend op de eerste twee jaar ziektewet en de WIA.

Overige voorzieningen

Onder de overige voorzieningen is opgenomen de voorziening onregelmatigheidstoeslag is gevormd met betrekking tot de nog lopende discussie over nabetaling onregelmatigheidstoeslag over de jaren 2012 t/m 2014. In het jaar 2018 heeft uitbetaling van het jaar 2013 plaatsgevonden.

Daarnaast is onder overige voorzieningen een post voorzien voor de afhandeling van nog openstaande claims.

10. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
	€	€
Schulden aan banken	114.802.735	126.323.015
Overige langlopende schulden	0	54.538
Totaal langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	<u>114.802.735</u>	<u>126.377.553</u>

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Stand per 1 januari	137.273.885	148.318.959
Bij: nieuwe leningen	0	0
Af: aflossingen	11.858.431	11.045.074
Stand per 31 december	<u>125.415.454</u>	<u>137.273.885</u>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	10.612.719	10.950.870
Stand langlopende schulden per 31 december	<u>114.802.735</u>	<u>126.323.015</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichtingen	10.612.719	10.950.870
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jr.) (balanspost)	114.802.735	126.323.015
Hiervan langlopend (> 5 jr.)	57.056.786	64.806.671

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar 5.1.19: overzicht langlopende schulden. De aflossingsverplichtingen 2019 zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

Toelichting:

Van het totaal van de schulden aan banken is ruim 73% onder borging van het Waarborgfonds voor de Zorgsector (WfZ) gebracht.

5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

PASSIVA

11. Overige kortlopende schulden

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
	€	€
Crediteuren	12.045.585	12.203.997
Aflossingsverplichtingen komend boekjaar langlopende leningen	10.612.721	10.950.870
Belastingen en premies sociale verzekeringen	6.164.697	6.600.733
Schulden terzake pensioenen	251.519	243.789
Nog te betalen salarissen	53.735	22.891
Vakantiegeld	4.504.613	4.369.338
Vakantiedagen	3.479.725	3.577.308
PLB uren	15.609.404	14.735.354
Honoraria medische specialisten	4.319.680	2.730.870
Overige schulden:		
Schulden aan groepsmaatschappijen	217.127	0
Schulden aan participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen	31.487	19.250
Nog te betalen kosten:		
Intrest	1.277.921	1.412.564
Diverse nog te betalen kosten	4.504.807	2.929.217
Vooruitontvangen subsidies	570.414	334.214
Overige overlopende passiva:	17.382.139	10.662.176
Totaal overige kortlopende schulden	<u>81.025.574</u>	<u>70.792.571</u>

Toelichting:

De rente voor de rekening couranten voor "Schulden aan groepsmaatschappijen en Schulden aan participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen" bedraagt 3,8%. Er zijn geen zekerheden of aflossingsschema's overeengekomen.

Onder de Overige overlopende passiva zijn opgenomen de schadelastcorrecties met zorgverzekeraars en daarnaast enkele schoningselementen ten aanzien van de omzet, deze schoningselementen verklaren de toename van de post Overige overlopende passiva ten opzichte van 2017. De toename van de post Diversen nog te betalen kosten in 2018 ten opzichte van 2017 wordt met name veroorzaakt door toename van het aantal facturen ontvangen in 2019 met betrekking tot 2018.

Voor de toelichting inzake de kredietfaciliteiten wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans onder 5.1.5.

12. Niet in de balans opgenomen regelingen

Verplichtingen uit hoofde van het macrobeheersinstrument

Het macrobeheersinstrument kan door de minister van VWS ingezet worden om overschrijdingen van het makro kader zorg terug te vorderen bij instellingen voor medisch specialistische zorg en bij instellingen voor curatieve geestelijke gezondheidszorg. Het macrobeheersinstrument is uitgewerkt in de Aanwijzing macrobeheersmodel instellingen voor medisch specialistische zorg, respectievelijk Aanwijzing Macrobeheersinstrument curatieve geestelijke gezondheidszorg. Ook voor instellingen in andere sectoren kan een Aanwijzing Macrobeheersinstrument van toepassing zijn. Jaarlijks wordt door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) ambtshalve een mbi-omzetplafond vastgesteld. Tevens wordt door de NZa jaarlijks een omzetplafond per instelling vastgesteld, welke afhankelijk is van de realisatie van het mbi-omzetplafond van alle instellingen gezamenlijk. Deze vaststelling vindt plaats nadat door de Minister van VWS de overschrijding van het mbi-omzetplafond uiterlijk vóór 1 december van het opvolgend jaar is gecommuniceerd.

Voor 2018 is het mbi-omzetplafond door de NZa vastgesteld op EUR 22.542,3 miljoen (prijsniveau 2018).

Bij het opstellen van de jaarrekening 2018 bestaat nog geen inzicht in realisatie van het mbi-omzetplafond over 2018. Stichting Bravis ziekenhuis is niet in staat een betrouwbare inschatting te maken van de uit het macrobeheersinstrument voortkomende verplichting en deze te kwantificeren. Als gevolg daarvan is deze verplichting niet tot uitdrukking gebracht in de balans van de stichting per 31 december 2018.

Garantstelling Radiotherapeutisch Instituut

Per 20 juli 2012 is een startovereenkomst aangegaan tussen het Zeeuws Radiotherapeutisch Instituut en Stichting Bravis ziekenhuis voor de bouw van een radiotherapeutisch instituut bij het Bravis ziekenhuis, locatie Roosendaal.

Stichting Bravis ziekenhuis is hiervoor een verplichting aangegaan om een bijdrage te leveren aan een mogelijke restant boekwaarde voortvloeiend uit een verhuizing van het ZRTI vestiging Roosendaal binnen 30 jaar na oprichting die een gevolg is van verhuizing naar het Bravis ziekenhuis, locatie Roosendaal.

Fiscale eenheid omzetbelasting

Stichting Bravis ziekenhuis vormt een fiscale eenheid voor de omzetbelasting, met ingang van 1 december 2018 bestaat deze fiscale eenheid uit de volgende ondernemingen:

- Stichting Bravis ziekenhuis;
- Pathos, pathologie laboratorium Zuid West Nederland B.V.;
- Paramedisch Centrum Zuid West Nederland B.V.;
- Bravis Zorg B.V.;
- Bariatrisch Centrum Zuid West Nederland B.V.;
- Dermatologisch Centrum Zuid West Nederland B.V.;
- Poliklinische Apotheek Lievensberg B.V.

Stichting Bravis ziekenhuis is hoofdelijk aansprakelijk voor de binnen de fiscale eenheid omzetbelasting ontstane schulden.

5.1.14 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

PASSIVA

<i>Huurverplichtingen</i>		Kortlopend deel	Langlopend	Hiervan
Firma / contractperiode	Omschrijving	(< 1 jr.)	(> 1 jr.)	langlopend
		€	€	(> 5 jr.)
				€
Linde Gas Therapeutics 01-07-2017 t/m 31-12-2020	Huur cilinders	61.200	61.200	
Synergy health / Lips+ Cleanlease 01-04-2019 t/m 31-03-2022	Huur linnengoed	72.010	162.020	--
Canon 01-12-2014 t/m 01-06-2020	Huur kopieerapparatuur	40.800	20.400	--
Watercompany 01-01-2014 t/m 01-01-2020	Huur waterkoelers	7.700	23.100	--
Renewi (voorheen KLOK) 01-11-2015 t/m 31-10-2019	Huur perscontainer en rolcontainers	6.950	--	--
Prestige Drinkservice 01-01-2016 t/m 31-12-2020	Huur koffieautomaten (verrekening via koffieafname, kosten circa € 100.000 pj.)	100.000	100.000	--
Beckman coulter 01-01-2016 t/m 26-05-2025	Afnameverplichting reagentia	671.000	4.026.000	279.500
Ambius 01-06-2016 t/m 01-06-2020	Huur binnenbeplanting	4.725	4.725	--
Woonstichting Etten-Leur t/m 01-05-2024	Huur ruimte	307.600	1.538.000	--
St. tanteLouise t/m 13-12-2027	Huur poli ruimte	75.000	600.000	225.000
Mytyschool Roosendaal onbepaalde tijd	huur ruimte revalidatie	41.200	--	--
Medisch Centrum De Grebbe t/m 30-04-2023	Huur poli ruimte	12.600	50.400	--
St. Beheer Boerhaaveplein t/m 31-12-2020	Huur Boerhaaveplein 3	20.900	20.900	--
<i>Leaseverplichtingen</i>		Kortlopend deel	Langlopend	Hiervan
Firma / contractperiode	Omschrijving	(< 1 jr.)	(> 1 jr.)	langlopend
		€	€	(> 5 jr.)
				€
Athlon 01-01-2016 t/m 01-02-2019	Huur / lease vervoermiddelen	61.600	--	--
Mercedes-Benz	Lease vervoermiddelen	41.200	--	--

Obligo Waarborgfonds voor de Zorgsector

Vanaf de start van het Bravis ziekenhuis in 2015 neemt Bravis deel in het Waarborgfonds voor de Zorgsector (WfZ). WfZ-deelnemers zijn via het obligo mede-ricodragend. Het gaat om risico op afstand: in geval het WfZ ondanks alle ingebouwde zekerheden op zijn garantieverplichtingen wordt aangesproken én in het extreme geval dat het WfZ-vermogen onvoldoende zou blijken om aan de garantieverplichting aan geldgevers te kunnen voldoen, dan kan het WfZ via de obligo-verplichting een beroep doen op financiële hulp van de deelnemers. Deze hulp wordt in dat geval geboden in de vorm van renteloze leningen aan het WfZ. Het obligo bedraagt maximaal 3% van de restantschuld van de geborgde lening(en) van de deelnemer.

5.1.15 ENKELVOUDIG MUTATIEOVERZICHT IMMATERIELE VASTE ACTIVA

	Software	Kosten van goodwill die van derden is verkregen	Totaal
	€	€	€
Stand per 1 januari 2018			
- aanschafwaarde	23.307.722	0	23.307.722
- cumulatieve afschrijvingen	12.045.215	0	12.045.215
Boekwaarde per 1 januari 2018	<u>11.262.507</u>	<u>0</u>	<u>11.262.507</u>
Mutaties in het boekjaar			
- investeringen	875.675	600.000	1.475.675
- afschrijvingen	2.663.347	40.000	2.703.347
- bijzondere waardeverminderingen	0	560.000	560.000
- <i>desinvesteringen</i>			0
aanschafwaarde	0	0	0
overboeking onderhanden projecten	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0
per saldo	0	0	0
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-1.787.672</u>	<u>0</u>	<u>-1.787.672</u>
Stand per 31 december 2018			
- aanschafwaarde	24.183.397	600.000	24.783.397
- cumulatieve afschrijvingen	14.708.562	600.000	15.308.562
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>9.474.835</u>	<u>0</u>	<u>9.474.835</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	20,0%	20,0%	

5.1.16 ENKELVOUDIG MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2018					
- aanschafwaarde	231.145.132	69.326.414	135.082.093	1.556.985	437.110.624
- cumulatieve afschrijvingen	119.441.392	52.035.608	103.774.816	0	275.251.816
Boekwaarde per 1 januari 2018	<u>111.703.740</u>	<u>17.290.806</u>	<u>31.307.277</u>	<u>1.556.985</u>	<u>161.858.808</u>
Mutaties in het boekjaar					
- investeringen	14.389.768	1.342.702	13.568.075	6.887.662	36.188.207
- reclassificatie mva in uitvoering	1.421.959			-1.421.959	0
- afschrijvingen	9.335.166	2.660.016	8.254.529		20.249.711
- reclassificatie imva					
aanschafwaarde	0	0	0	0	0
cumulatieve afschrijvingen	0	0	0	0	0
per saldo	0	0	0	0	0
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>6.476.561</u>	<u>-1.317.314</u>	<u>5.313.546</u>	<u>5.465.703</u>	<u>15.938.496</u>
Stand per 31 december 2018					
- aanschafwaarde	246.956.859	70.669.116	148.650.168	7.022.688	473.298.831
- cumulatieve afschrijvingen	128.776.558	54.695.624	112.029.345	0	295.501.527
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>118.180.301</u>	<u>15.973.492</u>	<u>36.620.823</u>	<u>7.022.688</u>	<u>177.797.304</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	0-10%	5-10%	10-20%	0%	

5.1.17 ENKELVOUDIG MUTATIEOVERZICHT FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	Deelnemingen in groepsmaat- schappijen	Deelnemingen in overige ver- bonden maat- schappijen	Vorderingen op groepsmaat- schappijen	Andere deelnemingen	Overige vorderingen	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Boekwaarde per 1 januari 2018	3.140.296	1.068.578	900.000	304.061	323.098	5.736.033
Toevoegingen					623.940	623.940
Resultaat deelnemingen	376.145	400.018		21.273		797.436
Ontvangen dividend	-1.000.000	-300.000				-1.300.000
Reclassificatie	248.156	-248.156				0
Mutatie	268.594					268.594
Aflossingen			-100.000			-100.000
Rente lease					-23.098	-23.098
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>3.033.191</u>	<u>920.440</u>	<u>800.000</u>	<u>325.334</u>	<u>923.940</u>	<u>6.002.905</u>

Toelichting:

Met ingang van 01-09-2018 is het kapitaalbelang in Poliklinische Apotheek Lievensberg B.V. 100% in plaats van 50%. Het belang is geherrubriceerd naar deelnemingen in groepsmaatschappijen.

5.1.18a SPECIFICATIE ULTIMO BOEKJAAR ONDERHANDEN PROJECTEN

Projectgegevens		Investerings			
Nummer	Omschrijving	t/m 2017	2018	Gereed t/m 2018	Onderhanden 2018
		€	€	€	€
FZR000004	07.004 Nieuwbouw polikliniek 1-4		843.609	843.609	
FZR000015	Renovatie kliniek fase 2		5.325.914	5.325.914	
PRB14.65	Herhuisvesting KCH lab -MMB-PC lab	381.095	1.702.571	2.083.666	
PRB15.04	Brandveiligheidsvoorzieningen nav bouwbesluit 2012		60.500	60.500	
PRB170001	Brandveiligheidsvz nav bouwbesluit 2015 fase 2	335.161	1.290.356	1.625.517	
PRB170002	GRZ locatie Bergen op Zoom	99.335	1.935.902	2.035.237	
PRB170003	Poliklinieken fase 2 - locatie Roosendaal	135.026	5.615.829		5.750.855
PRB170004	Concentratie afdeling dialyse	36.613	870.013	906.626	
PRB170006	Parkeervoorzieningen BoZ	53.271	-53.271		
PRB170007	Poliplan BoZ + extra ingang achterzijde loc. BoZ	74.994	407.778	482.772	
LZBP1401001	Moeder en kindcentrum	5.275	-5.275		
PRB170009	Eerste Hart Hulp RSD		119.484	119.484	
PRB180002	Aanpassingen OK logistiek		323.085	323.085	
PRB180003	Verbouwing tbv KCL robotstraat		276.753		276.753
PRB180004	Poli entree RSD		376.610		376.610
PRB180006	Verbouwing G2 Kinderdagbehandeling		3.941		3.941
PRB180008	Poliklinieken fase 3		168.309		168.309
PRB180009	Lateralisatieprojecten		168.648	168.648	
PRB180011	SEH en HAP Roosendaal		4.874		4.874
PRM172038	Aanpassingen VOS/MOS	436.215	487.696	923.911	
	Automatiseringsprojecten		345.818		345.818
	Instandhoudingsprojecten		1.630.756	1.535.228	95.528
		1.556.985	21.899.900	16.434.197	7.022.688

5.1.18b SPECIFICATIE IN HET BOEKJAAR GEREEDGEKOMEN PROJECTEN

Projectgegevens		Investerings
Nummer	Omschrijving	t/m 2018
		€
FZR000004	07.004 Nieuwbouw polikliniek 1-4 -deelproject	843.609
FZR000015	Renovatie kliniek-deelproject	5.325.914
PRB14.65	Herhuisvesting KCH lab - MMB-PC lab	2.083.666
PRB15.04	Brandveiligheidsvoorzieningen nav bouwbesluit 2012-deelproject	60.500
PRB170001	Brandveiligheidsvz nav bouwbesluit 2015 fase 2	1.625.517
PRB170002	GRZ locatie Bergen op Zoom	2.035.237
PRB170004	Concentratie afdeling dialyse	906.626
PRB170007	Poliplan BoZ + extra ingang achterzijde loc. BoZ	482.772
PRB170009	Eerste Hart Hulp RSD	119.484
PRB180002	Aanpassingen OK logistiek	323.085
PRB180009	Lateralisatieprojecten	168.648
PRM172038	Aanpassingen VOS/MOS	923.911
	Instandhoudingsprojecten	1.535.228
		16.434.197

Toelichting

In dit overzicht zijn de belangrijkste aspecten opgenomen en niet alle activeringen, waardoor dit overzicht voor de kolom 2018 niet aansluit met de opgenomen bedragen in overzicht 5.1.16

BIJLAGE

5.1.19 Overzicht langlopende schulden ultimo 2018 (enkelvoudig)

Leninggever	Datum	Hoofdsom	Totale looptijd	Soort lening	Werkelijke rente	Einddatum rentevast periode	Restschuld 31 december 2017	Correcties	Nieuwe leningen in 2018	Aflossing in 2018	Restschuld 31 december 2018	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2018	Aflossingswijze	Aflossing 2019	Gestelde zekerheden
		€			%		€	€	€	€	€	€		€	€	
L18 NWB	1-jul-93	3.403.352	30	Onderhands	2,02%	10-9-2023	680.670	0	0	113.445	567.225	0	5	Linear	113.445	Rijksgarantie
L19 NWB	14-sep-94	3.403.352	30	Onderhands	1,15%	14-9-2019	794.116	0	0	113.445	680.671	113.446	6	Linear	113.445	Rijksgarantie
L28 ABN-AMRO	1-mei-03	4.084.022	18	Onderhands	4,23%	30-3-2018	737.393	0	0	737.393	0	0	0	Linear	0	Waarborgfonds
L30 ABN-AMRO	9-sep-03	4.000.000	20	Onderhands	4,64%	9-9-2018	1.150.000	-1.000.000	0	150.000	0	0	0	Linear	0	Waarborgfonds
L30(1) BNG	10-sep-18	1.000.000	5	Onderhands	0,16%	9-9-2023	0	1.000.000	0	50.000	950.000	0	4	Linear	200.000	Waarborgfonds
L31 BNG bank	1-nov-03	1.247.896	22	Onderhands	1,85%	1-11-2018	453.779	0	0	453.779	0	0	0	Linear	0	Rijksgarantie
L32 NWB	12-feb-04	16.000.000	30	Onderhands	0,470%	13-11-2023	8.533.334	0	0	533.333	8.000.001	5.333.339	15	Linear	533.333	Waarborgfonds
L36 NWB	1-jul-04	10.000.000	30	Onderhands	1,135%	1-7-2019	5.666.668	0	0	333.333	5.333.335	3.666.671	16	Linear	333.333	Waarborgfonds
L37 BNG	1-jul-16	3.000.000	18	Onderhands	0,185%	1-7-2021	2.833.333	0	0	166.667	2.666.666	1.833.330	16	Linear	166.667	Waarborgfonds
L38(2) NWB	1-jul-11	5.200.000	13	Onderhands	3,61%	1-7-2021	2.800.000	0	0	400.000	2.400.000	400.000	6	Linear	400.000	Waarborgfonds
L42 NWB	21-sep-15	9.600.000	15	Onderhands	0,575%	21-9-2020	8.320.000	0	0	640.000	7.680.000	4.480.000	12	Linear	640.000	Waarborgfonds
L43 BNG	30-mei-16	1.375.000	10	Onderhands	0,60%	29-5-2021	1.237.500	0	0	137.500	1.100.000	412.500	7	Linear	137.500	Waarborgfonds
L45 BNG	20-jun-08	3.750.000	15	Onderhands	0,24%	20-6-2023	1.500.000	0	0	250.000	1.250.000	0	4	Linear	250.000	Waarborgfonds
NW1 ABN-AMRO	17-sep-07	4.900.000	20	Onderhands	2,25%	17-9-2022	2.450.000	0	0	245.000	2.205.000	980.000	8	Linear	245.000	Geen
LE42 BNG	1-mei-14	2.960.906	10	Onderhands	1,45%	29-12-2022	1.096.626	0	0	219.328	877.298	0	4	Linear	219.328	Waarborgfonds
LE44 BNG	31-mrt-11	13.613.406	10	Onderhands	3,495%	31-3-2021	2.212.178	0	0	680.670	1.531.508	0	2	Linear	680.670	Waarborgfonds
LE46 BNG	4-mei-06	7.500.000	20	Onderhands	4,18%	5-5-2026	3.187.500	0	0	375.000	2.812.500	937.500	7	Linear	375.000	Waarborgfonds
LE47 BNG	10-mei-12	30.000.000	20	Onderhands	3,265%	10-5-2032	22.500.000	0	0	1.500.000	21.000.000	13.500.000	15	Linear	1.500.000	Waarborgfonds
LE48 RABO	1-apr-13	10.000.000	10	Onderhands	1,75%	1-3-2023	5.000.000	0	0	1.000.000	4.000.000	0	4	Linear	1.000.000	Geen
LE49 RABO	31-jan-14	20.000.000	20	Onderhands	2,94%	31-1-2034	17.000.000	0	0	1.000.000	16.000.000	11.000.000	14	Linear	1.000.000	Waarborgfonds
LE50 RABO	1-sep-15	13.000.000	20	Onderhands	0,63%	1-9-2020	11.700.000	0	0	650.000	11.050.000	7.800.000	17	Linear	650.000	Waarborgfonds
LE51 BNG	30-nov-15	11.000.000	20	Onderhands	0,45%	30-11-2020	9.900.000	0	0	550.000	9.350.000	6.600.000	17	Linear	550.000	Waarborgfonds
B01 RABO	29-jan-16	6.810.000	7	Onderhands	3,10%	14-1-2023	6.214.125	0	0	340.500	5.873.625	0	4	Linear	340.500	Geen
B02 RABO	29-jan-16	6.810.000	5	Onderhands	2,80%	14-1-2023	6.214.125	0	0	340.500	5.873.625	0	2	Linear	340.500	Geen
B03 ABN	29-jan-16	8.240.000	7	Onderhands	3,10%	14-1-2023	7.519.000	0	0	412.000	7.107.000	0	4	Linear	412.000	Geen
B04 ABN	29-jan-16	8.240.000	5	Onderhands	2,80%	14-1-2021	7.519.000	0	0	412.000	7.107.000	0	2	Linear	412.000	Geen
Key Equipment	30-nov-08	594.895	10	Lease	Onbekend	n.v.t.	54.538	0	0	54.538	0	0	0	Linear	0	Geen
Totaal							137.273.885	0	0	11.858.431	125.415.454	57.056.786			10.612.719	

Toelichting:

Leningnummer L28 ABN-Amro en L31 BNG bank, zijn in 2018 vervroegd afgelost.
 Leningnummer L30 ABN-Amro is in 2018 overgesloten naar een lening bij BNG-bank.
 Van leningnummer L32 is in 2018 het rentepercentage gewijzigd van 1,865% naar 0,47% voor 5 jaar vast.
 Van leningnummer L48 is in 2018 het rentepercentage gewijzigd van 3,00% naar 1,75% voor 5 jaar vast.
 Van leningnummer L45 is in 2018 het rentepercentage gewijzigd van 4,86% naar 0,24% voor 5 jaar vast.

5.1.20 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING

BATEN

13. Opbrengsten zorgprestaties

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
<i>De specificatie is als volgt:</i>	€	€
Opbrengsten zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	279.183.010	266.436.087
Opbrengsten GGZ	4.691.014	4.344.753
Opbrengsten jeudgwet	494.981	450.087
Overige zorgprestaties	2.429.086	3.632.491
Totaal	<u>286.798.091</u>	<u>274.863.418</u>

14. Subsidies

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
<i>De specificatie is als volgt:</i>	€	€
Rijkssubsidies vanwege het Ministerie van VWS	3.216.242	2.331.778
Beschikbaarheidsbijdragen Opleidingen	3.052.671	1.939.080
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	453.028	275.156
Totaal	<u>6.721.941</u>	<u>4.546.014</u>

Toelichting:

De toename van subsidieopbrengsten in 2018 ten opzichte van 2017 wordt met name veroorzaakt door de beschikbaarheidsbijdrage Acute verloskunde voor 2018 ad € 1.572.080, welke in 2017 niet van toepassing is.

15. Overige bedrijfsopbrengsten

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
<i>De specificatie is als volgt:</i>	€	€
Overige dienstverlening	15.843.739	14.232.226
Huuropbrengsten	1.604.766	1.580.994
Totaal	<u>17.448.505</u>	<u>15.813.220</u>

5.1.20 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING

LASTEN

16. Personeelskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Lonen en salarissen	100.194.693	95.574.761
Sociale lasten	15.971.467	15.649.254
Pensioenpremies	8.780.837	8.237.339
Andere personeelskosten	5.490.935	5.314.158
Subtotaal	<u>130.437.932</u>	<u>124.775.512</u>
Personeel niet in loondienst	5.426.800	4.893.348
Totaal personeelskosten	<u>135.864.732</u>	<u>129.668.860</u>
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden	<u>2.077</u>	<u>1.997</u>

17. Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Afschrijvingen:		
- immateriële vaste activa	2.703.347	0
- materiële vaste activa	20.249.712	22.599.570
Totaal afschrijvingen	<u>22.953.059</u>	<u>22.599.570</u>

18. Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Bijzondere waardeverminderingen van:		
- immateriële vaste activa	560.000	0
Totaal	<u>560.000</u>	<u>0</u>

Toelichting:

De bijzondere waardeverminderingen in 2018 betreft de afwaardering van de goodwill naar nihil ten aanzien van de aankoop van 50% van de aandelen in de Poliklinische Apotheek Lievensberg B.V. Op basis van het behaalde resultaat in 2018 en de lagere toekomstige resultaten is deze bijzondere waardevermindering toegepast.

19. Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Honorarium medische specialisten	46.542.800	44.663.001
Totaal	<u>46.542.800</u>	<u>44.663.001</u>

5.1.20 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING

LASTEN

16. Personeelskosten*De specificatie is als volgt:*

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Lonen en salarissen	100.194.693	95.574.761
Sociale lasten	15.971.467	15.649.254
Pensioenpremies	8.780.837	8.237.339
Andere personeelskosten	5.490.935	5.314.158
Subtotaal	<u>130.437.932</u>	<u>124.775.512</u>
Personeel niet in loondienst	5.426.800	4.893.348
Totaal personeelskosten	<u>135.864.732</u>	<u>129.668.860</u>
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden	<u>2.077</u>	<u>1.997</u>

17. Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa*De specificatie is als volgt:*

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Afschrijvingen:		
- immateriële vaste activa	2.703.347	0
- materiële vaste activa	20.249.712	22.599.570
Totaal afschrijvingen	<u>22.953.059</u>	<u>22.599.570</u>

18. Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa*De specificatie is als volgt:*

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Bijzondere waardeverminderingen van:		
- immateriële vaste activa	560.000	0
Totaal	<u>560.000</u>	<u>0</u>

Toelichting:

De bijzondere waardeverminderingen in 2018 betreft de afwaardering van de goodwill naar nihil ten aanzien van de aankoop van 50% van de aandelen in de Poliklinische Apotheek Lievensberg B.V. Op basis van het behaalde resultaat in 2018 en de lagere toekomstige resultaten is deze bijzondere waardevermindering toegepast.

19. Honorariumkosten vrijgevestigde medisch specialisten*De specificatie is als volgt:*

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Honorarium medische specialisten	46.542.800	44.663.001
Totaal	<u>46.542.800</u>	<u>44.663.001</u>

5.1.20 TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE RESULTATENREKENING

LASTEN

20. Overige bedrijfskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	9.406.906	7.641.955
Algemene kosten	17.510.969	16.233.662
Patiënt- en bewonersgebonden kosten	63.632.235	60.800.615
Onderhoud en energiekosten	6.121.342	6.217.855
Huur en leasing	572.371	616.396
Dotaties en vrijval voorzieningen	540.561	-351.657
Totaal overige bedrijfskosten	<u>97.784.384</u>	<u>91.158.826</u>

21. Financiële baten en lasten

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Rentebaten	10.013	0
Rentebaten groepsmaatschappijen	64.072	40.894
Resultaat deelnemingen	797.437	599.541
Subtotaal financiële baten	<u>871.522</u>	<u>640.435</u>
Rentelasten	-3.083.617	-3.569.899
Rentelasten groepsmaatschappijen	0	0
Subtotaal financiële lasten	<u>-3.083.617</u>	<u>-3.569.899</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u>-2.212.095</u>	<u>-2.929.464</u>

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De Raad van Bestuur van Stichting Bravis ziekenhuis heeft de jaarrekening 2018 vastgesteld in de vergadering van 22 mei 2019.

De Raad van Toezicht van de Stichting Bravis ziekenhuis heeft de jaarrekening 2018 goedgekeurd in de vergadering van 22 mei 2019.

Gebeurtenissen na balansdatum

Stichting Bravis ziekenhuis heeft de voorgenomen locatie voor de nieuwbouw van Bravis in april 2019 bekend gemaakt en daarbij gekozen voor de locatie Bulkenaar te Roosendaal.

Ondertekening door bestuurders en toezichthouders

Vastgesteld:

Origineel namens de Raad van Bestuur ondertekend door:

drs. J.M.L. Ensing, voorzitter Raad van Bestuur
T.H. Mennema - Vastenhout

Goedgekeurd:

Origineel ondertekend door:

L.A.M. van den Nieuwenhuijzen RA, voorzitter Raad van Toezicht
ir. G.P. Jacobs, vice-voorzitter Raad van Toezicht
prof. dr. M.C.E. van Dam-Mieras, lid Raad van Toezicht
Dhr. R.M. Aleva, lid Raad van Toezicht
mr. drs. A.M.M. van Breugel, lid Raad van Toezicht
J. Wagenveld, lid Raad van Toezicht
A.P.T. Baart, MBA, lid Raad van Toezicht.

5.2 OVERIGE GEGEVENS

5.2.1 Statutaire regeling resultaatbestemming

Volgens artikel 20 van de statuten komt het in het jaar behaalde overschot ten goede aan het algemeen belang van de stichting, dan wel aan een door de Raad van Bestuur met het doel van de stichting overeenkomstig doel te bepalen instelling die een beroep kan doen op de zorgvrijstelling als bedoeld in de Wet op de vennootschapsbelasting 1969.

Het resultaat wordt verdeeld volgens de resultaatverdeling in paragraaf 5.1.2.

5.2.2 Nevenvestigingen

Stichting Bravis ziekenhuis heeft nevenvestigingen in Steenbergen (polikliniek), Oudenbosch (polikliniek) en Etten-Leur (polikliniek).

Tot de Bravis Groep behoren verder de volgende rechtsperonen met nevenvestigingen:

- Paramedisch Centrum Zuid West Nederland B.V.; deze heeft een vestiging in Roosendaal;
- Bariatrisch Centrum Zuid West Nederland B.V.; deze heeft een vestiging in Bergen op Zoom;
- Dermatologisch Centrum Zuid West Nederland B.V.; deze heeft een vestiging in Goes, Middelburg en Zierikzee.

5.2.3 Controleverklaring

De controleverklaring is opgenomen op de volgende pagina.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de raad van toezicht van Stichting Bravis ziekenhuis

VERKLARING OVER DE IN DIT JAARDOCUMENT OPGENOMEN JAARREKENING 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Bravis ziekenhuis te Roosendaal gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaardocument opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bravis ziekenhuis op 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi (RVW).

De jaarrekening bestaat uit:

4. De geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2018.
5. De geconsolideerde en enkelvoudige resultatenrekening over 2018.
6. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Bravis ziekenhuis zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Geen controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van de klassenindeling bezoldigingsmaximum 2014

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij het bezoldigingsmaximum WNT 2014 zoals bepaald en verantwoord door de zorginstelling als uitgangspunt gehanteerd voor onze controle en hebben wij geen werkzaamheden verricht op de totstandkoming van dit bezoldigingsmaximum 2014.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd.

Deloitte Accountants B.V. is ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel te Rotterdam onder nummer 24362853. Deloitte Accountants B.V. is a Netherlands affiliate of Deloitte NWE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited.

Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

VERKLARING OVER DE IN DIT JAARDOCUMENT OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaardocument andere informatie, die bestaat uit:

- De overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van de RVW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van de RVW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de overige gegevens in overeenstemming met de RVW.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van de raad van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de RVW. In dit kader is de raad van bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de raad van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de raad van bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de raad van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de raad van bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De raad van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de raad van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de raad van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Rotterdam, 22 mei 2019

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. J.A. Walhout RA

Stichting Bravis ziekenhuis

Postbus 999
4700 AZ Roosendaal
Telefoon 088 - 70 68 000
www.bravisziekenhuis.nl

Locatie

Roosendaal

Boerhaavelaan 25
4708 AE Roosendaal
088 - 70 68 000

Locatie

Bergen op Zoom

Boerhaaveplein 1
4624 VT Bergen op Zoom
088 - 70 68 000

Locatie

Oudenbosch

West Vaardeke 11A
4731 MA Oudenbosch
0165 - 31 30 55

Locatie

Steenbergen

De Wei 26
4651 EZ Steenbergen
088 - 70 66 800

Locatie

Etten-Leur

Schoonhout 215
4872 MC Etten-Leur
076 - 50 42 000